

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

A katonai szolgálati idő.

Irta: K. Nagy Sándor, illetőtáblaí bíró.

„Emlékezzünk régiekről!” — mondja egy régi magyar ének.

Én azt hiszem, hogy aki többet is akar tudni, mint amire a szolgálati szabályok kötelezik: figyelembe veszi azokat, amiket a szolgálati időről el akarok mondani most, amikor „annyi balszerecsere közt” oly sok viszály után megszületett az új véderőtörvény, mely a katonai szolgálati időt a régiektől eltérőleg állapítja meg.

Az állandó hadsereg a mi hazánkban nem is olyan nagyon régi: még csak két év múlva lesz 200 éves. Igaz, hogy Mátyás király már kísérletet tett volt ennek felállítására, de a törvényben csak III. Károly uralkodása alatt mondatott ki: „Mután csupán bandériális seregekkel és nemesi felkeléssel az országot elegendőleg megvédeni nem lehet: állandó rendes katonaságot kell tartani.” (1714: VIII. t.-cz.)

Már itt meg kell említeni, hogy a katonáskodás, vagyis a védkötelezettség nem volt általános, hanem az állandó hadsereget a jobbágyok fiaiból egészítették ki toborzás és pénzenfogadás által s csak ha nem telt ki ily módon a létszám: akkor vetették ki a hiányt a vármegyékre.

És ez így tartott 1714-től 1868-ig, amikor végre kimondta a törvény, hogy „a védelmi kötelezettség általános és minden védképes állampolgár által személyesen teljesítendő.” (1868: XL. t.-cz. 1. §.)

A katonai szolgálati időnek érdekes története van.

A XVI-ik század folytonos háborúskodásai között kétféle szolgálati időről emlékezik meg a törvény: hónapos és éves szolgálati időről.

A hónapszámra fogadott katonák zsoldjukat mindenkör a hónap elején kapták s a hónap elteltével eltávozhattak a szolgálatból, kivéve, hogyha arra az új hónapra eső zsoldot elfogadták, amikor kötelesek voltak ott maradni az új hónapra is. Ha pedig a katonafogadó elbocsátani nem akarta őket, a zsoldos a kapitányhoz fordult s a kapitány a zsoldba fogadó vagyonából nyolcz napra kielégítette a zsoldost s elbocsátotta. (1552: X. t.-cz.) Tehát nyolcz nap volt a zsoldos felmondási ideje.

Az évi fizetésre felfogadott katonák felmondási ideje egy hónap volt. Tartoztak ugyanis annak az évnek be-

végződése előtt, amelynél tovább szolgálni nem akartak legalább egy hónappal felmondani, — de hadjárat idején vagy vár-ostrom esetében ennek bevégzéseig eltávozniok nem volt szabad engedelem nélkül. (1552: XI., XII. t.-cz.)

Az 1602-ik évi hadjárat folytatására hat hónapra ajánlotta meg az országgyűlés a katonákat. (1602: I. VI. t.-cz.)

Mikor aztán a rendes hadsereg felállított, ennek első idejében a katonai szolgálati idő éveiről a törvényben nyomokat nem találunk. Voltak örökös katonák, voltak, akik félszázadon át vagy, annál tovább is szolgáltak. Így a „szegedi fenyítő-házban” 1801-ben volt egy olyan örökös alkalmazva, aki 50, egy másik, aki 56 évet töltött előbb a katonaságnál.

A XIX-ik század legelején sem találunk törvénybe foglalva a katonai szolgálati idő éveit, de hogy legalább is 20 év volt a szolgálati idő, kitűnik abból, hogy az 1807: I. t.-cz. bizonyos kedvezményeket sorol fel azokra a katonákra nézve, akik 20 évi szolgálat után a katonaságtól elbocsátottak.

Azt azonban már a törvény mondta ki, hogy a katonai szolgálati idő 1830-ban 10 év volt. (1830: VII. t.-cz.) Ezen azonban ismét változás történt, amennyiben 1840-ben megajánlott 38,000 ujonczra vonatkozólag a törvény kikötötte, hogy ezeknek egy része 12 évig, a másik része 10 évig szolgáljon. (1840: II. t.-cz.)

Az 1867-ik évi országgyűlés kimondta, hogy a kiállítandó ujonczok hat évig tartoznak katonai kötelezettség alatt fegyverben szolgálni. (1867: IX. t.-cz. 1. §.)

Végre aztán 1868-ban kimondta a törvény, hogy a tényleges katonai szolgálat a közös hadseregnél három év, a honvédségnél két év. (1868: XL. t.-cz.)

Ez az állapot megmaradt egészen mostanáig, amikor az új véderőtörvény (1912: XXX. t.-cz.) a szolgálati időről másként rendelkezett.

Az új véderőtörvény szerint: a rendes szolgálati kötelezettség tart:

a közös hadseregben: a) általában 2 évig a tényleges szolgálatban és 10 évig a tartalékban; b) a lovasságnál és lovagló tüzérségnél, továbbá c) a 2 évi tényleges szolgálati idővel szervezett alakulásoknál a költségvetésileg megállapított altiszti állománynak megfelelő számú legénységre nézve — mely számba az emez alakulásoknál tényleges szolgálatukat önként tovább folytató al-

Villamos és gőzerőre berendezett gyár úvólról ne képes olcsón linom és jó hangszert szállítani, mint REMENYI MIHÁLY, a Ludovika Akadémia házi hangszertész-
léje. Azért ne vásároljon semmiféle hangszert, legyen az hegedőli, gordonka, ezimbalom,
harmonium, harmonika, fa-, rézfúvó-hangszer, hár, stb. míg Reményi legújabb képes
árjegyzéket át nem olvasta, mely ingyen és bérmentve küldetik Budapestről, Király-u. 58.
Külön költségvetés díjlanul. Kivétel a világ minden részébe nagyban és kicsinyben. Az összes hang-
szerek javítása szakszerűen és olcsón. — Minden hangszerről külön-külön árjegyzék kerendő.

tisztek, valamint a 3 évi tényleges szolgálati kötelezettséggel önként belépettek beszámítandók — 3 évig a tényleges szolgálatban és 7 évig a tartalékban, a póttartalékba beosztottakra 12 évig;

a hadi tengerésznél; 4 évig a tényleges szolgálatban és 5 évig a tartalékban s 3 évig a tengervédben (1912:XXX. t.-cz. 8. §.);

a honvédségnél: a) általában 2 évig a tényleges szolgálatban és 10 évig a tartalékban; b) a lovasságnál és a lovagló tüzéségnél, — valamint c) a 2 évi tényleges szolgálati idővel szervezett alakulatoknál a költségvetésszerű megállapított altiszti állománynak megfelelő számú legénységre nézve, — mely számba az emez alakulatoknál tényleges szolgálatukat önként tovább folytató altisztek, valamint az ugyanezeknél a 3 évi tényleges szolgálati kötelezettséggel önként belépettek beszámítandók — 3 évig a tényleges szolgálatban és 7 évig a póttartalékban, — d) a póttartalékba beosztottakra nézve 12 évig. (1912:XXXI. t.-cz. 3. §.)

Nézzük most már futólag, hogy kik azok, akik a 2 évi tényleges szolgálat kitöltése után a 3-ik évre nem kötelezhetők, bacsak mulasztást nem követnek el.

Harmadik tényleges szolgálati évre nem kötelezhetők azok, akik önkéntes belépésük napján, illetőleg legkésőbb annak az évnek október elsején, amelyben életöknek 21-ik évét betöltik:

a) valamely középiskolának (gimnázium, reáliskola, polgári iskola) 6 osztályát, vagy pedig

b) valamely állami vagy nyilvánossági joggal felruházott nem állami oly iskolát, amely az ipari, művészeti, a műszaki, a kereskedői, földmívelési vagy erdészeti, a bányászati vagy kohászati szakra befejezett szakképzettséget nyújt — sikerrel elvégezték.

A 2 évi tényleges szolgálatra vonatkozó eme igényt legkésőbb az önkéntes belépés, vagy a mindenkor előállás alkalmával kell bejelenteni. Aki ezt a bejelentést elmulasztja és mulasztását igazolni nem képes, igényét elveszti.

Ebből viszont az következik, hogy az itt felsorolt képesítéssel bírókon kívül levők — feltéve, hogy az egy évi tényleges szolgálat kedvezménye ötöt meg nem illeti — a szükséghez képest a harmadik tényleges szolgálati évre is visszatarthatók.

Az egyévi önkéntességre pedig jogosítva van az, aki legkésőbb annak az évnek október elsején, amelyre besoroztatott, valamely főgimnáziumot, főreáliskolát vagy ezekkel egyenlő értékű művészeti, műszaki, ipari, kereskedelmi, tengerészeti, földmívelési vagy erdészeti középfokú tanintézetet sikerrel elvégzett vagy érettségi vizsgálatot tett, — vagy pedig a középiskola 6 osztályát, vagy középfokú tanintézetnek, tanítóképző-intézetnek 2 első folyamát elvégezték s ezen kívül egy e czélra szervezett bizottság előtt vizsgát tettek. — végül az elemi és polgári iskolák, a gyengeelméjűek és gondozás

nélkül hagyott gyermekek nevelőintézetének tanerői s a tanítóképző-intézetek végzett növendékei.

Mindezen képesítéseket azonban igazolni kell.

Ezek a nevezetesebb dolgok a katonai szolgálati idő tekintetében.

Különös testvéri szeretet.

Irta: Máthé Miklós törzsrőmester.

Unalmas egybanguságban töltötte napjait özvegy T.-né alberti János. Csalódottnak érezte magát az emberekben, sőt a tulajdon gyermekeiben is. Ez okból teljesen visszahúzódott a társas élettől s 13-ik évében levő fogadott fián kívül alig érintkezett mással. Csak igen ritkán látogalta meg egyetlen gyermeke: hajadon leánya is. Mert csak a hajthatatlan, köszívű anyát látta benne, aki még gyermeke boldogságát is kész feláldozni oktalan szeszélyének.

Ez a leány ugyanis, már eladó sorban lévén, megismerkedett egy vasuti alkalmazottal, aki még csak a próbaidejét szolgálta. A fiatalok, a beteges anya tudta nélkül, gyakran találkoztak s a gyakori találkozásnak, mint az már rendszeren történni szokott, szerelmi viszony lett a következménye.

Az anya előtt mindaddig, míg a legényt a vasutnál nem véglegesítették, gondosan titkolták a viszonyt, mert sejtették mind a ketten, hogy a jobb módú anya, aki — többszöri kijelentése szerint — csak vagyonos férfinak fogja odaadni a leányát, a még bizonytalan jövőjű vasuti alkalmazottal való házassághoz semmiképpen sem adná beleegyezését.

Később azonban, mikor a legényt már véglegesítették állásában, maga a leány is hirtelen kedvesét, hogy kérőül lépjen fel. Sőt, hogy az utat előre egyengesse, mint másoktól hallott hírt, ismétlen szóba hozta az anyja előtt, hogy egy fiatal vasutas, akit már neki be is mutattak, érdeklődik iránta s úgy hallotta, hogy legközelebb megkéri a kezét.

Az anya nem ismerte ugyan a legényt és szolgálata utáni jövedelmét, de amint a leánya szavaiból kivette, még nagyon szerény állású volt ahhoz, hogy az ő igényeinek megfeleljen. Ez okból kijelentette a leánya előtt, hogy ezt a házasságot nem látná szívesen.

A két fiatal mindezek dacára reménykedett, hogy ha a leány, mint kérő jelentkezik és az anyával megismertetik addigi viszonyukat és tudtára adják, hogy egymás nélkül nem élhetnek, mégis sikerülhet majd annak beleegyezését megnyerni összeköttetésükhöz.

A leány ennél fogva egy előre megbeszélte napon meg-

STOWASSER JÁNOS osás ári és királyi udvari szállító, a cs. és kir. kőz. hadsereg, a m. kir. Rákóczi tőrogtató felalálója Budapest, Lánchíd-utca 5. Gyár: Öntőház-utca 2. Ajánlja saját gyárában készült összes vonós és fuvó hangszereit és alkatrészeket. Harmonikák erőn elpusztíthatatlan hangokkal. Az összes hangszerek javítása olcsón eszközöztetnek. Arjegyék minden hangszerről külön küldetük. **Magyarország legnagyobb vonós és fuvó hangszerek gyára.**

A magyar királyi operaház átalakítása. — Dolgozó munkások az operaház tetején.

jelent az özvegnél és a helyzetnek megfelelő szerénységgel előadta szándékát és az özvegy kérdéseire azt is, hogy milyen alkalmazásban és mily összegű évi jövedelme van.

T.-né azonban kereken kijelentette, hogy a leányt nem adja hozzá; fiatal még és várhat vagyonosabb kérő után is.

Hiábavaló volt azután a legény további kérése — régebben tartó viszonyuk ismertetése és a leány siránkozása, az anya hajthatatlan maradt, nem engedett, sőt, hogy a többször emlegetett viszonyt egyszerűsággal korra véget szakítsa, a legényt egyenesen kiutasította házából, leányának pedig megtiltotta, hogy azzal a további összeköttetést fenntartsa, gondolván, hogy miután a legény a fővárosban lakik és szolgálati elfoglaltsága másfelé köti le, a leány majd csak elfelejti.

E reményében azonban csalódott a kőszívű anya, mert leánya a figyelmeztetést semmibe sem vette s pár napig még kérlelte az anyját a házassághoz való beleegyezésre nézve, de mikor látta, hogy az csakugyan nem fog engedni; sőt midőn ama kijelentésére, hogy inkább kész a szülői háztól megválni, csak hogy a legényé lehessen, azt felelte, hogy kifelé nyitva előtte az ajtó, de többé vissza nem fogadja, a leány összeszedte minden holmiját s minden további búcsuzkodás nélkül otthagya az anyját, feljött a városba és elszegődött cselédnek.

Később azután annyira enyhült a viszony az anya és leánya között, hogy utóbbi néha-néha haza látogatott, de anyjának a házasságkötéshez való beleegyezését semmiképp nem tudta megnyerni.

Mult év telén az anya betegkedni kezdett s hosszabb ideig ki sem ment a házból. Leánya ez idő alatti ismételten meglátogatta, de tartósabban ekkor sem maradt otthon soha.

Így adta elő az anya a közte és leánya közti egyenetlenkedést Horváth Mihály őrmester irsai őrsparancsnoknak, mikor mult évi január hó 25-én panaszt tett nála, hogy betegsége ideje alatt valamikor, de legalább is két héten belül, 2000 K készpénze és 546 K értékű ékszerei — aranyóra lánczsal és gyűrűk — ismeretlen időben és ismeretlen tettes által elloptattak.

Horváth őrmester a körülményeket mérlegelve, bizonyosra vette, hogy ez a lopás csakugyan megtörtént, a pénzt és értéktárgyakat csakis a leány vihette el. Ennélfogva — indítványra üldözendő büncselekmény lehetőségét látván fennforogni — felemlítette ebbeli gyanuját panaszosnő előtt és megkérdezte, hogy kívánja-e az eljárást leánya ellen, mert csak írásbeli nyilatkozat alapján járhat el ebben az ügyben.

Panaszosnő, habár kifejezetten nem is, de szintén leányát gyanúsította a lopással s mert ez okból újból

rendkívül megharagudott rá, minden további gondolkozás nélkül aláírt a nyilatkozatot; de megjegyezte, hogy gyanuja van a leány szeretője ellen is, mert legnagyobb valószínűség szerint az lehetett a cselekmény értelmi szerzője.

Horváth őrmester megnyugtatta az özvegyet, hogy mindenben rendesen el fognak járni s azután egyik csendőrijével szolgálatba indulván, nyomozás alá vette az ügyet, de először is az eljárásnál informáltatta magát, hogy panaszosnőnek lehetett-e annyi pénze és értéktárgya, mert azt is lehetségesnek tartotta, hogy csak bosszúból való feljelentés esete forog fenn.

Itt azonban megnyugtató értesülést kapott.

Ekkor aztán a helyszínen győződött meg arról, hogy módjában lehetett-e gyanúsítani leányt a pénz- és értéktárgyakhoz észrevétlenül hozzáférnie. S minthogy a megállapított körülmények arra mutattak, hogy ez semmi nehézségbe nem ütközött, amennyiben az elloptottnak jelzett dolgok a panaszosnő által betegsége alatt is használt hálószobától a konyha által elválasztott másik szobában egy szekrényben voltak elhelyezve, a szoba és a szekrény kulcsai pedig rendesen a panaszosnő ágya melletti szekrényben voltak, ahonnan azokat, mivel a beteg nő nappal is gyakran aludt, de ha a fal felé fordulva ébren volt is, elvehette és visszatehette a leány anélkül, hogy anyja észrevehette volna, a lopás megtörténte és annak a leány által való elkövetése annál valószínűbbnek látszott, mert nemcsak panaszosnő, hanem szomszédai is azt állították, hogy még betegsége alatt sem járt he az özvegy házához a leányán kívül senki más.

Még csak a fogadott gyerek jöhötett volna számitásba. De erre nézve panaszosnő határozottan azt állította, hogy a hiányzó tárgyakhoz hozzá nem juthatott, azok hollétét nem tudta, a kulcsokat pedig sohasem bízta rá, mert ha kellett is valamit hozatni, mindannyiszor a magánál tartott tárczájából adott neki pénzt.

Horváth őrmester mindezek dacára kikérdezte a gyereket. De ez so magára nem vállalta a lopás elkövetését és a leányt is mentegette. Emellett azonban folyton azt emlegette, hogy más lophatta el a jelzett dolgokat, de hogy ki lehetett az a más, annak megnevezésével ötlöt-batolt.

Viselkedése ennél fogva igen gyanús volt és szinte kiérzhető volt a szavaiból, hogy tud a lopásról. Végre is, hosszas faggatás után, azzal állott elő, hogy a leány szeretője járt ott előző vasárnap délután s a kulcsokat, midőn anyja aludt, az vitette ki ő vele. Azt azonban, hogy vitt-e valamit el a szobából, ő nem látta, mert míg benn volt, ő a konyhából figyelte, hogy nem ébred-e fel az anyja.

Magyar Köztisztviselők és Állami Alkalmazottak Takarékpénztára

Köztisztviselői kölcsönök
törlesztésre.

Előlegek értékpapírokra.

Családi házak és telepek
létesítése.

részvénytársaság

Budapest, VII., Erzsébet-körut 12.

— Telefon 153-44. szám. —

Alaptőke 1.000.000 korona.

Kölcsönök lakbérletiltás
ellenében.

Külföldi pénznemek vé-
tele és eladása.

Elfogadjunk hat lelet takarékpénztári könyvecskére, 1 Oly lakbérletiletek után, melyeket hat hónapi felmondási idő lekötelese mellett helyeznek el Intézetünkél, 6% (hat) betéti kamatot fizetünk (A tőkekamatadó levonásával). 2 Oly takarékbetét után, melynek a betető az 1. pontban jelzett felmondási idői ki nem költi, 5 1/2% (öt és fél) betéti kamatot fizetünk. (A tőkekamatadó levonásával.)

Előleggel nyújtunk értékpapírokra, sorajgyeekre, vidéki Intézetek részvényeire. Személyi kölcsönökkel folyósítunk kezesség mellett vagy jelzálogos biztosíték ellenében, jutányos kamattétel mellett. Utalványok, Intézetvények és chequok beszedését elvállaljuk igen mérsékelt költségek felszámításával. Veszünk és eladunk értékpapírokat, idegen pénzeket

A magyar királyi operaház átalakítása. — Zeneszerzők szobrai az oromzaton.

A gyerek eme előadásának valódiságát nem tarthatták épen lehetetlennek, mert mint később kiderült, jól ismerte a legényt, akinek a leánytól többször üzenetet vitt, míg Albertin voltak s mivel a vasutas amúgy is gyanuba volt véve, a járőr feljött a fővárosba s felkereste és kikérdezte úgy őt, mint a leányt és házkutatást is tartott lakásukon.

Rendkívüli meglepetés volt mind a kettőre a csendőri eljárás, de tagadták mind a ketten, hogy a lopásban részüik volna, vagy arról bármit is tudnának. És nem is talált náluk a járőr a lopottnak jelzett dolgokból semmit.

A leány ugyan beismerte, hogy néhányszor járt otthon anyja betegsége alatt, de tagadta, hogy még csak eszébe is lett volna annak az említett módon való megkárosítása. Ártatlannak tartotta e részben kedvesét is, mert — mint mondá — sohse volt köztük ilyenről szó, habár jól tudták, hogy anyja nagyobb összegű készpénzt szokott otthon tartogatni.

A férfinak még ennél is könnyebb volt a helyzete. Főnökével és szolgálati előírásával minden kétséget kizáró módon bebizonyította, hogy a gyerek által bemondott napon a fővárostól távol szolgálatban állott, így semmikép sem lehetett Irsán. És alibit igazolt annak a két beti időnek minden napjára is, amelyet panaszosnő a pénz és értéktárgyak ellophatása idejéül hozzátelőleg megjelölt.

S mind a ketten oly meggyőzően tudtak érvelni állításuk valódisága mellett, hogy a járőrt teljesen meggyőzték ártatlanságukról. A járőr ennél fogva visszament Irsára és mivel a gyerek a fentieknek vele való közlése után is megmaradt előbbeni állítása mellett, más gyanúkat pedig ellene eddig nem találtak, Horváth őrmester felkérte panaszosnőt, hogy mielőtt más irányban nyomoznának ez ügyben, engedje átkutatni lakását, mert neki erős a gyanuja, hogy akár más által való rábeszélés folytán, akár saját kezdeményezéséből, de a gyerek lophatta el a keresett dolgokat s talán még a háznál feltalálhatók lesznek.

Panaszosnő ugyan kétségbe vonja ezt, sőt azt is, hogy leányával és annak szeretőjével szemben elég erőlyesen léptek volna fel, de mint mondá, csupán azért, hogy meggyőzhesse az őrmestert gyanuja alaptalanságáról, bár megengedi lakása és mellékhelyiségei átkutatását.

Azon a szobán kezdték a kutatást, amelyből a pénz és értéktárgyak állítólag ellopottak. Szétszedtek, felforgattak s kimozdították a helyéből minden megmozdítható tárgyat. Az ágyaknál és szekrényeknél nem volt semmi eredmény, de amint a divánt kimozdították a helyéről, egy tompa koppanás hallatszott s az őrmester felvette a faltövért, a diván támlánya mellől odaesett pénz és értéktárgyakat. Egy kis vászonzacskóban volt teljes összegben a papírpénz és az ékszerek hiány nélkül.

Panaszosnő meglepetésében alig tudott szóhoz jutni, hol a fiút, hol a járőrt nézte, egyre csak jezsuzmáriázott és csapkodta össze a kezét; a fiú pedig, aki szintén benn volt a szobában, halálra ijedt s elkezdett hangozni sírni.

Nem is kellett kérdezni, önként beismerte, hogy ő vette ki a pénzt és ékszereket a szekrényből, még pedig azzal az igen jó szándékkal, hogy ha a leány, akit nagyon szeretett és a vasutas házasságot kötnek, odaadja nekik. A diván mögé pedig azért rejtette el, mert onnan idegen el nem vehette volna és mert úgy hitte,

hogyha a csendőrök keresni is fogják, csak másutt keresik, de náluk nem. A vasutasra csupán azért fogta rá, hogy ott járt, mert félelmében nem tudott mást hirtelen kitalálni, magáról pedig mindenáron el akarta háritani a gyanút.

Az asszony az egyik pillanatban örült, a másik pillanatban haragudott és elzavarással fenyegette fogadott fiát, végre is megnyugodott abban, hogy bizonyára meg gondolatlan gyerekésszel nem tudta mit cselekedett és megbocsátott neki. Sőt Isten újmutatásának tekintvén az esetet, megbocsátott leányának is és kijelentette, hogy annak a vasutasal szándékolt házasságához is beleegyezését adja.

Szóval: a kezdetben tragédiának látszó esemény a végén valóságos vigjátékká nőtte ki magát, amelynek főszerepét a gyerek egészen jól játszotta végig. Nem károsodott senki s a szerelmeseik is egymásé lettek.

A dolog illetén fordulata után természetesen további törvényes eljárásról szó sem lehetett, a járőr tehát, az asszony hálálkodásai és bocsánatkérései között, távozott.

*

Tanulság ebből pedig az, hogy olyan bűnesetek nyomozásánál, amelynél már az előzetes megállapítások arra mutatnak, hogy csakis házböliek gyanúsíthatók annak elkövetésével, még a serdületlen koru gyerekeket is figyelembe kell vennie a nyomozó csendőrnek; mert a gyerek mások által is könnyen befolyásolható. Sőt egy némelyiknek magának is hajlama van a lopásra.

Számtalanszor előfordult már az, hogy idegenek vagy belső házi cselédek kerültek gyanuba és szenvedtek gyanu alatt rövidebb-hosszabb ideig a gyerekek hasonló meg gondolatlan esinyjei miatt. Az ilyen eseteknél tehát fölöttébb ajánlatos az óvatosság s a gyerekek viselkedésének és rendszeren zavaros bementésainak alapos megfigyelése és helyes mérlegelése.

A világ legnagyobb városai.

A legutolsó népszámlálás adatai szerint harmincz olyan város van Európában, a melynek a lakossága meghaladja a félmilliót.

A városok élén természetesen még mindig London áll hétmillió kétszázötvenkétezer emberrel, (1911-iki népszámlálás.) míg a környéken négy millió ötszáz ezer ember lakik. Érdekes, hogy ennek a modern Babilonnak a centrumában, hogy úgy mondjuk, a szívében, a Cityben mindössze huszoneg ezer ember lakik. Tudni kell azonban, hogy a Cityben csaknem kizárólag üzletek és bankok vannak, a melyekben a világ pénzforgalmának igen tekintélyes részét bonyolítják le napon.

Ha fáj a feje ^{ne tévőzzék, hanem használjon azonnal} **Beretvás-pastillát**

mely 10 perc alatt a legkacsebb migraint és fejfájást eltávolítja. — Ára K 1.20. — Kapható minden gyógyszertárban. Készíti Beretvás Tamás gyógyszerész Kispesten. Orvosok által ajánlva. Három doboznál ingy. postai szállítással.

Betonkeverő munkások a tetőn.

A magyar királyi operaház átalakítása. — A vasbeton vázának szerelése.

kint. Azért a dicsőségért, hogy Európa második legnagyobb városává fejlődjék, Berlin és Páris vetélkednek egymással. Magukat a városokat tekintve, Párisnak több lakossága van (1911-ben: kétmillió nyolczszáznyolczvanezer); mint Berlinnek (1912-ben: ketmilliónyolczvanezer); ez utóbbi azonban azért kapcsolt magához Charlottenburgon kívül még vagy tíz népes külvárost, hogy mint „Nagy Berlin” három millió és nyolczszáz-ezer főnyi lakossal a kontinens legnagyobb városa legyen. A fallal körülkerített Páris külvárosai nem oly népesek, s így Páris elővárosainál együtt is mindössze három millió és háromszáz-ezer lakót tud felmutatni. Hogy mennyire csak a külvárosainak köszönheti Berlin a nagyságát, azt eléggé bizonyítja az is, hogy Charlottenburgnak 320 ezer, Neuköllnnek 250 ezer, Schönbergnek 180 ezer, s még négynek van 50 ezer lakosa. Ezzel szemben Páris külvárosai közül mindössze háromban (St-Denis, Levallois-Peret és Boulogne sur Seine) laknak 50 ezren.

Európa negyedik legnagyobb városa Bécs kétmillió hatvanötezer emberrel. Utána következnek a milliós orosz városok Szt.-Pétervár egymillió kilencszáz-ezer és Moszkva egymillió hatszáz-ezer főnyi közönséggel. A hetedik helyen áll Hamburg egymillió százötvenezer emberrel, ebbe azonban be van számítva Altona lakossága is. Valamivel kevesebben vannak Konstantinápolyban, a melynek lakossága 943 ezret, az ázsiai részekkel együtt pedig egy millió és százezret tesz ki.

Nagyon közel állnak az egy milliós városhoz Magyarország és orosz Lengyelország fővárosai, a melyek az utóbbi évtizedekben hihetetlen nagy fejlődésen mentek keresztül Budapesthez 1910-ben 880 ezer, Varsóhoz pedig 856 ezer lélek tartozott. A többi városokra nevezve a sorrend a következő: Glasgow: 784,000, — Liverpool: 747,000, — Nápoly: 723,000, — Manchester 714,000, — Brüsszel: 629,000, — München: 615,000, — Lipcse: 604,000, — Milánó és Madrid: 600,000, — Kopenhága: 588,000, — Barcelona: 587,000, — Amsterdam: 574,000, — Dresda: 558,000, — Marseille: 551,000, — Róma: 540,000, — Boroszló és Köln: 226,000, — Lyon 524,000 és végül Prága: 514,000 emberrel.

Más világrészek közül csak Amerika tud még pontos statisztikai adatokat szolgáltatni. Az új világban mindössze tíz város van, a mely millió lakossággal bír. Ezek: New-york: 4.767,000, — Chicago: 2.185,000, Philadelphia: 1.549,000, — Buenos-Ayres: 1.400,000, Rio de Janeiro: 900,000, — St.-Louiá: 687,000, — Boston: 671,000, — Cleveland 561,000, — Baltimora: 558,000 és Pittsburg 534,800 főnyi lakossággal.

Ázsia legnagyobb városa Tokio, a hol 2.186,000 ember lakik. Egyenlő nagyk Kalkutta és Osaka 1,230,000 emberrel. Kerek egymillió lakosa van a kínai Hjangtan és Hsingannak, úgyzintén az indiai Bombaynak. Ezt követik Kanton: 900,000, Hankan 826,000 Tientsin 800 és a régente túllecsült Peking 693,000, (1910. népszámlálás) majd Shanghai és Bankok 650,000, Futschon, 624,000, Tesinking 600,000, Madras 520,000, Tesuncson, Sontesou és az indiai Haidarabad 500-500 ezer emberrel.

Ausztráliának csak két nagy városa van: Sidney 606,000 és Melbourne 562,000 lakossal, — míg Afrikában az egyetlen Caironak van 680,000 lakosa.

A világ aranytermése.

A nemesfémek, nevezetesen az arany termelésének gyors növekedése az utolsó negyedszázad egyik legjelentő-

sebb gazdasági jelensége. Eme rendkívüli gyarapodásu időszak előtt az évi aranybányászat sohasem multa felül a 800 milliófrankot, még a XIX-ik század dereka sem, a mely kor pedig az ausztráliai és kaliforniai legfényesebb idők szaka volt. Az évi termésmennyiség lassan csökkent, mintegy évi 500 millió frankig 1882-ben és ezt a mennyiséget alig haladta felül 1887-ig. Ettől kezdve a szaporodás megdöbbentő. 1895-ben elérte az egy milliárd, 1906-ban a kétmilliárd, 1908-ban kétmilliárd és 300.000.000. Ez időszertint a növekedés lassúbb ütemü. Az 1909. év csak 60 millióval termet többet az előzőnél, 1910-ben a csökkenés csak négy millió. Ha eltekintünk a delafrikai háború esztendejétől, a mely az aranybányák stagnációját vonta maga után, ez az első év, hogy ilyesmit állapíthatunk meg, 1882, azaz 30 év óta. Közel fekszik az a kérdés, vajjon nem lépünk-e az aranytermelés stagnációjának, vagy esésének korszakába, a mely az 1857-től 1887-ig terjedő időt jellemezte?

Az 1911. évi termelés értéke két milliárd 422 millió frank volna, szemben az 1910-dik évi 2358 és az 1909. évi 2362 millióval. Jellemző, hogy Transvaal az egyedüli nagy termelő, a mely baladást mutat. Különböznajndnem mindenütt csökkenés észlelhető.

Telhet Afrika, azaz Transvaal és jelesen ennek Witwatersrand kerülete az, a mely az aranyprodukeciónak 1911-ben való növekedését előidézte. Az afrikai termelés 1886-ban egyáltalán nem létezett. 1898 óta elérte a 3,900,000 unceziát, túlbaldva úgy Ausztráliáét, mint pedig az amerikai Unióét. Az 1899-iki háború alatt majdnem teljesen szünetelt a produkeció és csak 1904-ben érte el és baladta túl az afrikai összes termelés az 1899-ben bányászott mennyiséget 4,163,000 unceziával és 1905 volt az az esztendő, a melyben Transvaal elfoglalta az első helyet az aranytermelő országok sorában. A többi afrikai aranyvidék csak szerényen fejlődött. Rhodocsia a legjobbak közé tartozik a transvaali kerületek, Witwatersrandtól eltekintve, igen szeszélyes eredményeket mutatnak, Madagaskar nem kevésbé.

Az Egyesült Államok bányái, a melyek mindjárt Transvaal után következnek aranytermelés dolgában, 1909-ig szabályosan fejlődtek. — 1883-ban az aranytermelés 1,450,000 unceziával a minimumra süllyedt alá. A hatalmas Koloradoi telepek fellelése felszöktette 3,830,000 unceziára 1900-ban. 1909-ben elérte maximumát 4,822,000 unceziával. Ma a legfontosabb aranyállamok: Kalifornia, Kolorado, Nevada, Alaska, Délakota, Utab, Montana, Arizona, valamennyi sziklahegység vidéke.

Ausztráliában feltűnő az aranytermelés apadása. Transvaal előretörése előtt ez a földrész versenyzett az Egyesült Államokkal a legtöbb aranyat termő államok elsőbbségeért. De a múlt század derekán elért főnyorszak után mind erősebb banyatlás következik. 1886-ban az aranytermés 1,258,000 unceziára süllyed. Majd újabb emelkedés áll be, a mely 1903-ban kulminál 4,318,000 unceziás maximummal. Ezután újabb visszaesés következik, a mely ma is tart. 1911-ben az össztermelés 2,902,000 uncezia. Általában elmondható, hogy az ausztráliai aranyerek mindinkább vékonyodnak és az aranybeli gazdaság hovatovább végleg kilátszik merülni.

A nagy aranytermelők negyediké, Oroszország, az utolsó években szép eredményeket mutat fel. 1911-ben 1,644,000 unceziát bányásztak. Oroszországnak nagyon sok rejtett aranya van még és a czári birodalomnak a jövőre is legszebb aranytermelési reményei lehetnek. Figyelmet érdemel végül még két ország fejlődése: Kanada és Mexikóé.

KÉPEINKHEZ.

Az Operaház átalakítása.

Közel harmincz esztendeje már, hogy a m. kir. Operaház használatban van. Ez idő alatt az idő vasfoga igen sokat rongált az építményen, de a színházépítési technika is oly nagy fejlődésen ment át és a közönségnek a tökéletes zenei előadásokkal szemben folyton fokozódó igényei is olyan követelményeket támasztottak már, amelyeket ez az épület a mai formájában sikeresen szolgálni, kielégíteni nem tudott.

A nyári szünet alatt tehát javítás, tatarozás alá vették az Operaházat, de ezzel kapcsolatosan a tetőt is teljesen átépítik és a belső helyiségben is több fontos átalakításokat eszközölnek.

Az Operaház átalakító munkálatai közül különösen érdekes a tetőzetet tartó gerendaerdő teljes kiküszöbölése és vasbetonnal való kicserölése. Ezzel nemcsak azt érik el, hogy a tűzveszélyességi szempontból eddig is tűrhetetlen gerendaerdőtől megszabadítják a színházat, hanem meg lesz a gyakorlati haszna is, hogy körülbelül 12 000 köbméter olyan felszabadított területet kapnak a jelmez- és kelléktár számára, aminek eddig a komplikált szerkezetű gerendahálózat miatt épen semmi hasznát se lehetett venni.

Átalakítják ezenfelül rubatárrá azt a nagy tágas folyosót, amely a nagy előcsarnok és a nézőtér között a földszinten vonul el. Itt kibővítik a zenészek helyét, az úgynevezett orchestert is, amelyben különösen a nagy zenekart igénylő operák előadásakor egymás helyénhátán szorongtak a zenészek.

Változtatások történnek még a színház színpadi és nézőtéri csoportjaiban is, amelyek egyenesen fokozni fogják azokat a szépségeket, amelyekben eddig a közönség különböző okok miatt nem gyönyörködhetett eléggé.

A jelen számunkban bemutatott képeken is látható szorgoskodás tehát mind a nagyközönség érdekében történik, hogy egyrészt a praktikus és kényelmi szempontok kielégítést nyerjenek, másrészt, hogy a lelkiismeretes gondtal vezetett javítás és átalakítás után, teljesen megújodva, megszépülve állítsák a nagyközönség elé ez egyébként is műomlékszámba vehető színházat.

HIREK.

Csendőrök megtámadtatása. Riger Mihály volóczi (Bereg megye) őrsbeli csendőrt, 1912 augusztus 20-án este féltíz órakor, szolgálaton kívül, Buczai László ottani lakos megtámadta s egy kövel fejénütötte; Riger csendőr támadója ellen kardot használt s azt jobb kezén magyágtá. Mindkettő sérülés könnyű, nyolcz napon belül gyógyuló. — Az abaujtornamegyei Szin községben Dicsbázi Pál ottani lakos Mayer István szini őrsbeli csendőrt támadta meg 1912 augusztus 18-án,

este kilencz órakor s egy késsel életveszélyesen megsebesítette. A támadó elfogatott s a bíróságnak átadott. — A nyitramegyei Jabláncz község fogdájában 12 kőborezigány férfi állott 1912 augusztus 15-én őrizet alatt, kiknek őrizetére Kiss Zsigmond, az érsekújvári őrsről Jablánczra vezényelt csendőr vezényeltetett ki. Esti féltizenegy óra tájban Kiss csendőr arra lett figyelmessé, hogy az udvaron valaki a fogoly cigányokkal beszélget, mire az udvarra lépve, a fogdák ablaka alatt a mőtétségben egy férfi homályos körvonala láttá, akit onnan eltávolítandó, feléje ment. Az udvaron levő férfi — Sztójka János kőborezigány — a csendőrré vetette magát s vele dulakodni kezdett, mire a jelenvolt polgári örök a csendőr segítségére sietve, a cigányt elfogták s a fogdába zárták. Kiss csendőr a kezén jelentéktelenül megsérült.

Egy veszélyes gonosztevő agyonlövétése. Balogh Imre, Zemplén megye riszakaráli őrsbeli csendőr 1912 augusztus 20-án szolgálat közben, Luka községben, a rablógylkossággal gyanúsított Balogh András, sárospataki illetőségű kőborezigány, veszélyes gonosztevővel szemben, amidőn az elfogatását megghiusítandó, menekülni akart, forgópisztolyt használt. A cigány — kinek Drotek Sándor nevű társa elmenekült — augusztus 21-én meghalt. Az elmenekült Drotek után széleskörű nyomozás folyik.

Gyilkosság. Turják Joszim, Torontál megyei nagymargittai lakosra, ki augusztus 16-ára menő éjjelen a község határában lovait legeltette, ulvás közben eddig ismeretlen tettes közvetlen közelből vadászfegyverrel, mely nyulseréttel és apró vasdarabokkal volt töltve, egy lövést tett, mely lövés azonnali halált idézett elő. A tettes vagy tettesek kézrekerítésére, Szücs János l. bánlaki járásörmester vezénylete alatt 12 csendőr összpontosított.

Kérem. A martonvásári őrs (Fejér megye) felhívja Nagy Andrius IV. számú és Radies Joachim V. számú csendőrkerületheli próbacsendőröket, kik július 5-től 11-ig a martonvásári őrsre voltak vezényelve, hogy egy reájuk nézve is fontos okból ezimüket ezen őrsparancsnoksággal mielőbb közöljék.

KÜLÖNFÉLÉK.

A leggyorsabb vasuti vonatok. Európa leggyorsabb vasutai tudvalevően Angliában járnak, a hol van olyan vonal, melyen a vasut óránként 97 kilométer sebességgel jár: London és Liverpool között. A kontinensen a leggyorsabb vonat a páris—erquelines-i (Köln felé menő) vonat, mely a franczia területen levő 210 kilométernyi utat 2 óra 31 percz alatt teszi meg, óránként tehát 95:3 kilométer sebességgel halad. Utána Németország következik, a hol a München és Nürnberg közötti 190 kilométer hosszú úton 2 óra 15 másodpercz alatt robog végig a vasut, óránként tehát 88:5 kilométert tesz meg. Németország után a sorban Belgium következik, a hol Brüsszel és Osztende között 1 óra 35 percz alatt fut meg a vonat 126 kilométert, óránkénti sebessége tehát

79·5 kilométer. Ötödik helyütt van Magyarország, a budapest—marbegg 232 kilométer hosszú út ugyanis 3 óra 22 perc alatt tehetjük meg a M. Á. V. kocsiján, a mi óránkénti 68·8 kilométernek felel meg. Utánunk következik Olaszország róma—nápolyi vonata, mely 219 kilométert kerék 4 óra alatt fut meg, óránként tehát 62·2 kilométert; azután Ausztria és Oroszország, az előbbiben Bécs és Salzburg között 314 kilométert 5 óra 06 perc alatt, az utóbbiban pedig Pétervár és Varsó között 1115 kilométert 18 óra 05 perc alatt tesz meg a leggyorsabb vonat, az óránkénti átlagos sebesség tehát itt is, ott is 61·5 kilométer. Svédországban Stokholm és Malmö között (távolság 618 kilométer, idő 10 óra 43 perc) óránként 57·7, Svájcban pedig Zürich és Basél között (88 kilométer, 1 óra 37 perc) 54·2 kilométer óránkénti sebességgel halad a leggyorsabb vonat. A közötti statisztikában, melyben a balkáni államok nincsenek benne, a leghátul csammog Spanyolország, a hol Madrid és Lisszabon közötti 663 kilométer távolság megtételére 14 óra 18 percznyi időre van szükség a leggyorsabb vasutnak, tehát óránként 46·3 kilométert fut csak be.

Különös vasút. Japánországban, mely pedig a modern fejlődés útján óriás lépésekkel halad, a régi kezdetleges idők emlékét őrzi egy kis vasutvonal, mely bizonyára a világ legkülönösebb vasútja. Odavara és Adánia között közlekedik ez a sajátágos járómű, melynek sine mindössze hatvan centiméter, magassága pedig csak akkora, hogy középtermetűnél nagyobb ember nem tud a kocsijában egyenesen állani. A vonatot nem lokomotív húzza, hanem — embererő. Mikor elérkezik az indulás ideje, több japán napszámos nyakára ölti a szíjat és vonszolja görnyedt háttal a néhány kocsit. Legnehezebb természetesen az indítás, a mikor a vonat elé fogott embereknek majd az inuk szakad meg. Mikor aztán lendületbe jött a kicsi vonat, a fáradt vontatók a gördülő kocsik tetejére ugrálnak föl pihenni. Az utat ilyenformán számtalanszor megszakítják a vasut csigalassúsággal balad és éri el ezélját. A japán kormány azonban már lépéseket tett, hogy a barbár vontatást megszüntesse és az elbagyatott területre is gőzvasutat járasson.

Drága színházi jegyek. Sokszor hangzik nálunk is a panasza a színházi belépődíjak drágasága ellen, de azonnal megnyugszunk, nehelyt az angol, de különösen amerikai színházak belyárának nagyságáról olvassunk. Londonban például, a Covent Gardenben a páholy ára hatvaz és nyolcvazszáz korona között váltakozik, a mi pedig jóval alatta marad az óceánon túli helyaráknak, melyek szenzációs előadás alkalmával páholyonként gyakran tízezer koronára is felrúgnak. A páholy bérlőjének, a ki Newyorkban bérltetéhez nyilvános árverés útján jut, kártérítésre van ugyan joga arra az esetre, ha a színház tűz vagy természeti csapás folytán nem tarthat előadást, ennek ellenében azonban jókora adót is fizet a színház tulajdonosának, a mennyiben a tízenhét hélig tartó színházi szezon idejére a páholy bérlteté tizezrezer korona. A bérlők nagyrésze nem néz meg minden előadást, hanem páholyát arra az időre, mikor nem megy színházba, albérletbe adja. Beszélnek egy milliósról, a ki ezzel a rendszerrel kitűnő haszonra tett szert. Egy télen ugyanis családi gyászra miatt nem jelenhetett meg a színházban, a hol akkor annyira kapások voltak a páholyok, hogy a milliómos az albérlet útján háromszázötven ezer koronát keresett. Az elmondottakból kitetszik, mennyire jó üzletet csinál Newyorkban

a hivatásos jegykereskedő, a ki a jegyet oleve megveszi s aztán úgy adja el, a hogy neki tetszik.

Az idomított állatok viselkedése. Egy kívüli szakembor most ördukesen nyilatkozik arról, hogy hogyan viselkednek az állatok idomítás közben. Legkönnyebben a majom idomítható, a mely után intelligencia tekintetében a kulya következik. Ezeknél a legtöbb esetben egyszerű rábeszéléssel is lehet eredményt elérni, míg a ragadozóknál, a melyeknek szintén nagy az intelligenciájuk, az idomításnál a félelem játssza a főszerepet. A szamar az idomításnál általában okosabb állat, mint a ló, a melynek viszont bámulatós az emlékezőtehetsége. Hasonlóképen a kecskének és a fókáknak is van jó emlékezőtehetsége. A papagály a madarak majorn, megtanul beszélni, hívásra jelentkezik és általában a legintelligensebb az összes madarak között. A libáknak, a melyeket most gyakran idomítanak, szintén jó emlékezőtehetségük van. A galamboknak is van jó emlékezőtehetségük, de képtelenek a fogalmakat asszociálni. A ragadozómadarakat csak megfélemlítéssel lehet idomítani. Az ósztónt használja fel az idomító a sertésnél. A hullőkro zonével lehet batást gyakorolni és akkor nagyon szivesen engedelmessé válnak. Az idomíthatóság, úgy látszik, átöröklődik. Legalább idomított szülőktől származó állatoknak igen könnyű a felfogásuk.

A betörők mozija. Ravasz betörést követtek el a napokban rendőri asszisztenciával Londonnak egyik vagyosabb elemek által lakott városrészében. Három betörő jelent meg az egyik lefüggönyözött félemlati lakás előtt, melynek gazdái valahol a tenger mellett nyaraltak. A betörők közül kettő annak rendje és módja szerint fölszifette az ablakokat, bomászott a szobába s szépen batyuba költe az értékesebb holmit az utczára eresztette le kötélre a tárgyukat, a mikt végül hatalmas urotnobil mélyében rejtettek el. A harmadik betörő ezalatt valami bizonytalan kinézésű fekete-szekerényen forgatott egy fogantyút, olyan mozdulatokkal, mintha mozifelvételt készítené. A juvamunka közben ócsa fütty hangzott el s megjelent két londoni rendőr, revolverrel a kezében. A rendőrök elkiáltották a szokásos szavakat: — Hands up! (Föl a kezeket), a betörők azonban kedélyesen nevetni kezdtek s megkérték szépen a konstáblereket, hogy ne zavarják őket a munkájokban. «A Nyugati Mozi-társaságo emberei vagyunk, mondották, mozifelvételt csinálunk. Aztán pótlólug arra kérték a rendőröket, hogy álljanak kissé távolabb a fotografus-masina mellől, nehogy elromoljék a drága film. A rendőrök megtették ezt a csekélységet s jó tíz perczig élvezettel nézték, hogy miképen fosztják ki a betörők az egész lakást. Aztán pedig nevetve és parolázva a betörőkkel odóbb sétáltak. Másnap perczre nem nevettek, a mikor kisélt, hogy az ő asszisztenciájuk mellett fosztotta ki három ravasz betörő egy nyaraló házaspár lakását.

A telefon város. A stockholmi telefontársaságot július 1-én kiadott statisztikája szerint Stockholmban 76.848 készülék van működésben, vagyis a városnak négy lakójára egy telefon jut. Newyorkban 17-re jut egy, Londonban 20-ra, Berlinben 21-re, Párisban 36-ra, Krisztániában hatra, Koppenbágában nyolczra. A skandináv államokban a telefon rendkívüli elterjedésének az a fő oka, hogy a magántársaságok kogyetlenül konkurálnak egymással és az állami telefontal. A stockholmi általános telefontársaságnál három tarifa van. 26-48-70 korona egy esztendőre. Az utolsóval használni lehet az egész hálózatot, a mi 70 kilométer kiterjedésű.

gósággal és kötelesség-hűséggel kifejtett eredményes tevékenységükért ;

Csik Miklós őrmester 14 évi,

Dudás József őrsvezető cz. őrmester 13 évi,

Imre József őrsvezető cz. őrmester 13 évi,

Bereczki István őrsvezető cz. őrmester kilencz évi,

Asztalnok Lajos őrsvezető cz. őrmester 11 évi,

Demeter Sándor csendőr cz. őrmester hat évi és

Borogyi György csendőr cz. őrmester öt évi csendőrségi szolgálata alatt a közbiztonsági szolgálatban folytonosan kiváló buzgósággal és lankadatlan kötelesség-hűséggel kifejtett eredményes tevékenységeért.

Előléptettek:

1912 augusztus hó 1-ével:

A m. kir. VII. számú csendőrkerület állományában :

Baricz József, Ambrus István, Rusz Mihály, Farkas Sándor és Buzogány Pál őrsvezető cz. őrmesterek, őrmesterekké.

Febér József, Hajcsa József, Pongrácz Lajos, Ernst Ferencz, Jobi Károly, Ádám János, Deák János, Bara Ferencz, Sikes Lázár, Bodó Boldizsár, Veres József, Álgya András, Szöcs János, Stojka Demeter, Varga István, Rózsa Antal, Kis Domokos, László Elek, Boér János, Szöcs Bertalan, Korodi András, Mózs Albert, Kovács József I., Soós Péter, Pap Zsigmond, Keresó Sándor, Pál István I., Szilágyi István, Szentpéteri János, Nagy Károly, Károlyfi Ambrus, Szinyi Károly, Bálint Mihály, Máthé István és Roós Károly csendőr czimzetes őrmesterek, továbbá

a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában :

Óvári Lajos és Rozsnyai János csendőr cz. őrmesterek, őrsvezető cz. őrmesterekké.

Katonai szolgálati jel:

Smaroglai Ferencz, III. számú csendőrkerületbeli őrmester 1912 július hó 22-én az I. osztályú katonai legénységi szolgálati jellel láttatott el.

Járőrvezetői jelvény:

Fekete József, Kocsis Lajos, Toma Lázár és Ungvári János, a m. kir. IV. számú csendőrkerületbeli csendőrök 1912 augusztus hó 18-án járőrvezetői jelvényvel láttatottak el.

Lovaglási jutalomdíj.

A m. kir. II. számú csendőrkerület állományában :

Kelemen Ferencz járásőrmester és Kiss Ferencz csendőr 3—3 darab, Vukovics József, Gachal Imre őrsvezető czimzetes őrmesterek és Néveri Sándor csendőr czimzetes őrmester 1—1 darab 10 koronás arany lovaglási jutalomdíjban részesítették.

Névváltoztatás.

Svraka Máttyás, III. számú csendőrkerületbeli csendőr-családi nevét, az 1912 évi 103.473/VI-a számú belügyminiszteri engedély alapján «Nagy»-ra ;

Rádu, helyesen Ciatari Tivadar, VII. számú csendőrkerületbeli csendőr pedig családi nevét, az 1912. évi 76.346/VI-a számú belügyminiszteri engedély alapján. «Rádai»-ra változtatta.

Házasságra léptek:

a m. kir. IV. számú csendőrkerület állományában :

Stagl Miklós hadnagy Zámhorszky Etel Margit urhölgy-gyel, 1912 július hó 15-én Bártfán ;

Kuhn Ottó főhadnagy-számvivő Markó Erzsébet urhölgy-gyel, 1912 július hó 25-én Kassán ;

Péter Péter őrsvezető czimzetes őrmester, Jankovich Emmával, 1912 április hó 20-án, Kiszöbenben ;

Lytak Mihály csendőr czimzetes őrmester Tóth Erzsébettel, 1912 július hó 28-án, Királyhelmecezen ;

a m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában :
Bartos Sándor csendőr cz. őrmester Rozs Lidiával, 1912 augusztus hó 3-án, Falubattyánban ; végül

a m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában :
Csatlós Sándor csendőr czimzetes őrmester Balázs Máriával, 1912 július hó 28-án, Naszódon.

VÁRNAY ÉS FIA

Budapest, VI., Liszt Ferencz-tér 9. szám.

**Könyvnyomda,
könyv-, papir- és
írószer-kereske-
dés, a magyar kir.
csendőrségi hiva-
talos nyomtatvá-
nyok legnagyobb
raktára.**

*Howédelmi miniszter ur önmagyméltósága által 5242/1912. sz. a.
rendszeresített újfajta sapkák, nemkülönben az összes felszerelést
cikkek, nyári szürke és fehér czérnakeztyűk raktárunkon a leg-
jutányosabb árrban kaphatók.*

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
mindent vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

Előadások az ujjnyomatrendszerről és az új személyleírásról.

Ismeretli: Pojtás.

A belügyi és igazságügyi miniszteriumok rendeletei alapján dr. Gábor Béla államrendőrségi kapitány, az országos bűnügyi nyilvántartó hivatal vezetője: a kerületi altiszti iskolák, valamint a nagyváradi továbbképző és altiszti iskolánál a közelmúlt hónapokban ismertető előadásokat tartott az ujjnyomatrendszerről (daktiloszkópia) és az új személyleírásról.

Az előadások célja az volt, hogy ezeket a bűnügyi nyomozások szempontjából értékes tudnivalókat a csendőrlégénység egy része már az iskolában ismerje meg és ismereteit az őrsőkre kikerülve terjeszse s majdan gyakorlatban hasznát is vegye. Az előadó kapitány úr szerint remélhető, hogy ezeknek az eljárásoknak az ismerete és gyakorlati alkalmazása valószínűleg valamennyi őrsre és szolgálatot teljesítő csendőrré nézve is kiterjesztetik s így azt hiszem, cikkem minden bűntársunk érdeklődésére számíthat, ha a végigballgatott előadások alapján már most rövid tájékoztatót írok arról; hogy azoknak is, kiknek alkalmuk nem volt az előadásokat hallgatni, legalább fogalmuk legyen a tárgyról.

Először az ujjnyomatrendszerről beszéljünk. Ez a tárgy, azt hiszem, nem lesz teljesen ismeretlen legénységünk előtt sem, a mennyiben minden őrsparancsnokság már évekkel ezelőtt el volt látva éppen dr. Gábor Bélának egy, az ujjnyomatrendszerről foglalkozó rövid, népszerű ismertető könyvével. Most aktuálisá válik a kis könyv és azt olvasgatva bárki részletesebb és alaposabb tájékozódást nyer a kérdésről, mint itt rövid ismertetésomban.

E helyen csupán arra szorítkozom, hogy összefoglaló, rövid tájékoztatót adjak arról, a mire az előadás különösen kiterjeszkedett, t. i. hogy mint fognak ezen újabb eljárási módzatok a csendőr gyakorlati szolgálatába beilleszteni és abban szerepet játszani.

A jövő évtől kezdve tehát a csendőrőrsparancsnokságok fel lesznek szerelve ujjnyomatfelvételekhez szükséges kellékekkel, valamint az új személyleírás felvételekhez szükséges rovatlapokkal.

Az ujjnyomatfelvételekhez szükséges felszerelés állani fog egy az egyik oldalán simára esiszolt horganylemezből,

egy gummival bevont festékdörzsölő hengerből és egy óncső (tubus) erre a ózélra készített fekete nyomda-festékből. A horganylemezen a festéket vékonyan szét-dörzsöljük s az így bevont festékes felületen lesznek a kéz ujjai lehengergetve s az ujjnyomatlapra rávívva. Ennek az egész eljárásnak az ismertetése, valamint a kész ujjnyomatlap ábrája a már említett dr. Gábor-féle könyvben részletesen le van írva és ábrákkal illusztrálva.

Itt inkább arról beszéljünk, hogy a csendőrnek közbiztonsági szempontból minő jelentőséget képvisel ez az eljárás; mikor és milyen célból alkalmazza azt?

Az ujjnyomat ma már a személyazonosság megállapításánál döntő bizonyíték. Ítéletek vannak, hol más kellő bizonyíték hiányában tisztán a belviszinen talált ujjnyomok alapján marasztalt el a bíróság egyéneket. Minden világrészben, mondhatni majdnem minden államrendőrsége, valamint egyéb közbiztonsági szerve alkalmazza; mert az ujjak bőrfelületének rajza annyira egyéni mindenkinél, hogy idáig még nem akadt két egyenlő ujjnyomat, a mely egy és ugyanazon emberé ne lett volna.

És éppen ezen fordul meg a daktiloszkópia legnagyobb jelentősége t. i. hogy a személyazonosságot kétségtelenül meg lehet állapítani az ujjnyomatok alapján. Azért mondom, hogy az ujjnyomatok alapján, mert az osztályozáshoz mind a tíz nyj bőrfodrainak rajzára szükség van s a bőrfodrok alkotta számjelzések adják az osztályozás képletét. Ha pl. valakiről egy elkövetett büntett alkalmával valamely hatóságnál ujjnyomatot vettek fel s azt az ujjnyomatlapot felküldötték az országos bűnügyi nyilvántartóba, ahol osztályozzák és elhelyezik, megtörténhetik, hogy az illetőnek már előbbi időről van ott ujjnyomatlapja, melyen más név áll, mint az ujjnyomnan beküldöttön. Az ujjnyomat nem téved, mert a gyermekkortól késő öregségig egyforma marad mindenki ujjának a bőrfelülete, még ha közben forradás stb. volt is azon a ujjon; tehát csak a névben lehet csalás t. i. vagy először, vagy most nem mondotta az igazi nevét az illető. És a mi csendőri szolgálatunkban gyakran akad dolgunk ilyen névforgató emberekkel; hogy mást ne is említsek, ott vannak a cigányok, a kik között Rostásból hamar lesz Kolompár, de végeredményben kiderül, hogy sem egyiknek, sem másiknak, hanem Balognak hívják az illetőt. Ez majd nem fog előfordulni,

Első magyar vill. erőre berend. hangszer-gyár

honvédség, valamint a m. kir. csendőrség szerződött szállítója és a Ludovika Akadémia házi hangszerkészítője, a

Oroska és a szabadalmazott Rákóczi tárogató feltalálója Budapest, Lánchíd-utca 5. Gyár: Öntőház-utca 2.

Ajánlja saját gyárában készült összes vonós és fuvó hangszereit és alkatrészeket. Harmonikák erős elpusztíthatatlan hangokkal. Az összes hangszerek javítása olelőn eszközöltetnek. Arjegysek minden hangszerről külön küldetik. Magyarország legnagyobb vonós és fuvó hangszerek gyára. 6

STOWASSER JÁNOS

csás. ar. és királyi udvari szállító

a cs. és kir. közös hadsereg, a m. kir.

Ludovika Akadémia házi hangszerkészítője, a

Budapest, Lánchíd-utca 5. Gyár: Öntőház-utca 2.

Magyarország legnagyobb vonós és fuvó hangszerek gyára. 6

ha a csendőrségnél is vesznek majd fel ujjnyomatokat az elfogott, vagy a gyanús egyénekről, mert az ügy sürgősségéhez mérten, amint az ujjnyomatlap az országos bűnügyi nyilvántartóhoz felkerül, annak osztályozása egy pár perc csupán s a beérkezés után jóformán órák kérdése lesz, hogy tivistilag ne értesítsek bármelyik őrsőt a fogvatartott pontos kilétééről.

Hányszor történt meg, hogy hiányos személyleírás, vagy terhelő adatok hiányában gyanús embereket bocsájt el a járőr, akikről utólag derült ki, hogy körözve vannak. Mindez lassan el fog maradozni, ha az ujjnyomatok felvétele, valamint az élethű személyleírás általánossá fog válni.

Az ezután teljesítendő nyomozásoknál már járőreinknek egyik fontos feladata lesz a tett színhelyén az ujjnyomok feltalálása és biztosítása. A tett színhelyén tehát keresni kell azokat a sima felületű tárgyakat, melyeket a tettesnek a valószínűség szerint ujjjaival érinteni kellett, pl. fényezett, sima felületű bútorok, ajtó, ablak, szék, pohár, papír, kártya, kilincs, fém, gyertyatartó, lámpa stb. Az ujjnyomok, amiket ilyenkor talál a nyomozó járőr, lehetnek láthatók, tehát színesek pl. a véres, festékes ujjak nyomai és lehetnek láthatatlanok, színtelenek, t. i. ha az egyébként tiszta ujjaknak csupán a bőr faggyumirig einek váladéka folytán marad az érintett felületen zsíros ujjnyomuk. Ennek a láthatatlan, színtelen nyomnak az előhívására több módolat van. Így: pl. papíron a nyomot láthatóvá tesszük, ha indigó porral hintjük be a papírt. Ott, a hol a papírt az ujjak érintették, a finom por a zsíros bőrfodrok nyomán megtapad és láthatóvá lesz. Péntárgyakon levő láthatatlan nyomokat a «Lycopodium» nevű sárga porral behintve tehetünk láthatóvá; üvegfelületen pedig ezüst porral való behintés tünteti elő a nyomokat. Mindezen finom porral előhívott nyomok megőrzése a kérdéses tárgyakon azonban nem tartós s ezért az ilyen nyomok a «Foli»-agyagra véletlenek fel és rögzítetnek. Ez a Foli fekete, fényes, vászonra impregnált tapaszszerű anyag és sima rugalmas felülete átlátszó zselatinszerű lemezzel van fedve. A nyom felvételéhez a vászonnál ollóval megfelelő darabot lemeteszünk; a zselatin lemezt a Foli-ról levonjuk s a tapadó felületet a porral hintett ujjnyomra fektetjük, mely az egész nyom rajzát felszedi; ezután a zselatinlemez a Foli-t óvatosan ismét befedjük. A nyom így láthatóan biztosítva van és levélben is szállítható.

A tett színhelyén talált nyom és a gyanúsítottról felvett ujjnyom ha egyezik, akkor kétségtelen a bűnösség vagy a bűnrészeség.

Igaz, hogy a mi embereink a nyomok összehasonlításával és egyeztetésével nem fognak egyszerre megbirkózni tudni, mert az ujjnyomok osztályozása és képletbe sorolása külön tanulmányt igényel, de erre szükség nincs is. A fődolog, hogy az ujjnyomatokat helyesen

és tisztán felvenni és a rovatlapokra tisztán és pontosan átvenni tudjanak, s azokat az országos bűnügyi nyilvántartó hivatalnak esetről-esetre beküldjék. Ennek az eszközlése egy kis gyakorlat után igen könnyen fog menni. Idővel aztán lehetnek embereink között olyanok is, a kik magánszorgalomból megtanulják a bőrfodrok rajzát osztályozni s meg tudják majd állapítani maguk is, hogy két különböző helyen visszamaradt ujjnyom egy- és ugyanazon emberé, vagy sem.

Ennyit az ujjnyomatrendszeréről egyelőre.

*

Reánk csendőrökre nézve nagyobb jelentőségű és a gyakorlati alkalmazásában igen értékes tudnivaló lesz a személyleírás. Azt bizonyára tapasztalta mindenki, hogy a jelenlegi személyleírás nem sokat ér. Leíró kifejezései annyira általánosak, egyoldalúak és hiányosak, hogy pl. ilyenforma leírás után: «Termete közep, orra, szája rendes stb.» igen nehéz valakit felismerni. Az új személyleírás élethű személyleírás lesz; olyan t. i. hogy annak alapján bárkit igen könnyen fel lehet lesz ismerni első figyelmes látásra. Igaz, hogy ezt az élethű leírást egyszerre nem fogja tudni mindenki megismerni, mert alapos tanulmányt, éles megfigyelést és helyes ítélőképeséget tétel fel, de igyekezettel addig is, a míg az új rendelet életbe lépne, leírásom és rajzaim alapján, azt hiszem, némi gyakorlatot fog tudni szerezni bárki is.

Az új személyleíráshoz rovatlap lesz kiadva, amelynek első tíz pontja az ugynevezett általános kérdéseket öleli fel s amelyekre megfelelni nem ütközik nehézségbe.

Személyleírás.

1. A terhelt neve — — — — —
2. Születésének helye — — — — —
3. Állampolgársága — — — — —
4. Születésének ideje — — — — —
5. Nyelvismerete — — — — —
6. Vallása — — — — —
7. Családi állapota — — — — —
8. Foglalkozása — — — — —
9. Atyjának neve — — — — —
10. Anyjának leánykori neve — — — — —

A 11. pont és ennek 7 alpontja a tulajdonképpeni gerince a személyleírásnak. A 11. pont maga egy főkérdés, amely mind a hét alponthoz hozzáilleszkedik s azoknak úgyszólván bevezető mondata; így hangzik:

11. Miképen írható le terhelt személye és van-e valamely szembeéltő, jellemző sajátossága a terheltnek:

a) Termetében, tartásában, mozdulataiban, testén? (pl. zömök, szákar, köpezős, esetleg hány centiméter magas, hórihorgas, vézna, elhízott, feszes tartású, fejét

Ha fáj a feje ⁷ ne távolazzák, hanem használjan azonnal **Beretvás-pastillát**

amely 10 perc alatt a legmarkosabb migrainát és fejfájást elmulasztja. — Ár 1.20. — Kapható minden gyógytárban. Készíti Beretvás Tamas gyógyszerész és felfújta elmulasztja. Orvosok által ajánlva három doboznál ingy. postai szállítás.

A törökországi földrengés. — Az osztrák-magyar konzulátos romjai Gallipoliban.

lógatja, ferdenyaku, hosszú lépésekkel jár, ugráló járása, karikaláhu, x-lábu, félkezű, golyvás stb.).

Az a) bekezdés a termet leírása.

A termetet leírjuk:

I. *Magasság* (magas, közép, alacsony) és

II. *testalkat* szerint. A testalkatot három csoportban részletezzük, ú. m. 1. a nyak, 2. a váll és 3. a derék leírásában.

1. *A nyak*: nagysága szerint lehet rövid, hosszú, sajátossága szerint golyvás, forradásos, foltos stb.

2. *A váll*: nagysága szerint lehet széles, keskeny, állása szerint vízszintes, lehajló, felhuzott, t. i. a jobb, vagy a bal váll.

3. *A derék* lehet vastag vagy karcsu.

Ezenfelül természetesen a kérdésben bennfoglalt egyéb sajátosságok, mint a járás, a lábak, a tartás stb. szintén részletezendők.

A b) kérdés a szem leírására szolgál:

b) Szemén, tekintetében, nézésében? (pl. szeme fekete, világoskék, szurós tekintetű, sűrűn pislog, nem néz arra akivel beszél, rövidlátó, szembéjai rángatóznak, bandzsa, hályog van a jobb vagy bal szemén stb.).

A szemet leírjuk:

I. *Nagyság* szerint: nagy, közép, kicsi.

II. *Színe* szerint: világos vagy sötétkék, sárgás, barna, zölde és szürke.

III. *Sajátosságok* szerint: kancsal, jobb vagy bal szemére vak, hályog, szemferdülés stb.

A szem színét úgy állapítjuk meg, hogy az illetőt a világosság felé állítjuk úgy, hogy a fény a szemébe essék s a szivárványhártya, az iris színét figyeljük meg és nem a pupillát, amely tudvalevőleg mindenkinél fekete színű. (L. 5. ábrán.)

A c) kérdés a beszédbeli sajátosságok leírására szolgál.

c) Beszédében? (pl. hebeg, hadar, selypit, rancesol, nagy hangon beszél, rekedt hangja van, idegenes kiejtéssel beszél stb.).

Itt a részletezésben felvettekre felelünk s legfennebb a tájszóla oknál kiemeljük, hogy az illető pl. palóczosan, székelyesen stb. beszél.

A d) kérdés a száj leírása.

d) Száján? (pl. szája széle igen vastag, ferde száju, fogai kilátszanak stb.).

A száját leírjuk:

I. *Szélesség* szerint: széles, keskeny vagy nagy, ha az orr aló szélességét jóval túlhaladja és kis száj.

II. *Ajkek állása* szerint: kiálló alsó, kiálló felső ajak és egymást fedő ajak. (L. 1. ábrán.)

III. *Sajátosságok* szerint: rendes, összeszorított, alio ajkak alig látszanak, tátott száj, nyulszaj stb.

A száj leírásánál az érdekeltet szemből nézve és oldalról (profil) figyeljük meg.

Az e) kérdés az orr leírására szolgál.

e) Orrár? (pl. nyerges, pisze, sasorru, hegyes, vékony, vastag, henyomott orru, orra háta széles, ferde orru, kampós orru, nagy orrlyukai vannak stb.).

Az orrot leírjuk:

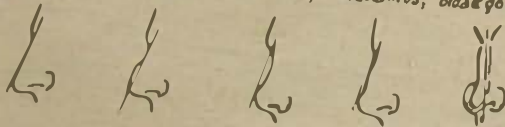
I. *Nagyság* szerint: nagy, közép, kicsi.

II. *Orrhátv. orrrel* szerint: egyenes, domboru, homoru, hullámos, oldalt jobbra vagy balra elgörbülő. (L. 2. ábrán.)

III. *Orralap* szerint: felfelé álló, egyenes, lefelé nyuló. (L. 2. ábrán.)

Az orrhát

egyenes, domboru, homoru, hullámos, oldalt görbülő.

Az orralap

felfelé álló, egyenes, lefelé nyuló.

2 ábra.

Az f) kérdés a fül leírása.

f) Fülén? (pl. elálló, laposfülü, nagyfülü, hegyesfülü stb.).

A fület leírjuk:

I. *Nagyság* szerint: kis, nagy, rendes.

II. *A fejhez való állása* szerint: rendezen álló, fejhez lapuló, elálló.

III. *Sajátosságok* szerint: czimpája (jobb vagy bal) átfurt, behasított, anyajegyese, szőrös stb.

A g) kérdés az arc leírásával foglalkozik.

g) Arcának egyéb részén? (pl. arca csupa szepő, jobb szeme alatt lenese, szája mellett forradás, ragyás, arca beesott, arcesontja előre áll, álla hegyes, ferde, homlokán sok a ránc stb.).

Az arc leírása igen fontos. Az arc az a rész az embernek, amelyen a legtöbb és a leghumánabb észlelhető jellegzetes rész és vonás található. Éppen ezért az arc leírásánál foglalkozni fogunk először magával az arccal általánosságban; azután külön a homlok és külön az áll leírásával.

Az arcot leírjuk:

1. *Alakja* szerint: négyszögletű, lefelé vagy felfelé csúcsosodó. (L. 3. ábrán.)

II. *Teljsége* szerint: csontos, kerék, tojásdad.

1. ábra.

BUTOR

kézpénzért v. részletfizetésre legjutányosabb áron
EHRENTREU ÉS FUCHS TESTVÉREKNÉL
 BUDAPEST, VI. TERÉZ-KÖRÜT 8. SZ.
 19 Képes árjegyzék ingyen. :: Telefon 88-59.

BUTOR

Myriophito romjai között.

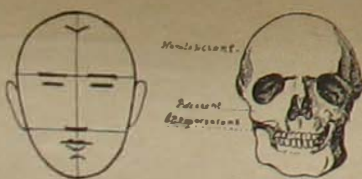
A törökországi földrengés. — Myriophito pusztulása. — A leomlott gallipolii óratorony.

Az arc alakjánál döntő szerepe van a csontrendszernek. A homlokcsont, a pofacsont vagy járömcsonst és az állkapocscsont egymás alatti fekvésének vonala hatá-

3. Ábra.

rozza meg az arc alakját. Pl. ha a homlokcsont benebb áll (keskeny homlok), mint a pofacsont és az állkapocscsont, akkor az arc felfelé csúcsosodó; ha a csontok mind egy vonalba esnek egymás alatti, akkor az arc négyszögletű; még pedig lehet hosszás, vagy rövid négyszögletű, aszerint, amint a homlok, szem, orr és az áll hegye arányos, vagy nem arányos távolságban fekszenek egymástól. Szabályos arczon három egyenlő részt lehet megkülönböztetni, u. m. a homlok (a haj szélétől a szemöldökig), azután az arczközép (a szemöldöktől a száj keresztközépvonaláig) és az áll (a szájtól az arc végéig). A két szem közti távolság a szem hosszával egyenlő, az orr alsó szélessége nem nagyobb a két szem közti távolságnál; a száj hossza csak valamivel lehet nagyobb az orr alsó szélességénél; a fül teteje a szemmel, alja az orr alsó szélével van egy magasságban, szóval a fül hossza egyenlő az orr hosszával az arányos arcznál stb. (L. 4. ábrán.)

4. ábra.

A homlokot leírjuk:

I. Szélessége szerint: széles vagy keskeny, t. i. aszerint, hogy mekkora távolságra vannak a homlokcsontok egymástól.

5. ábra.

II. Iránya szerint: egyenes, előre dülő, hátra dülő, t. i. ha oldalról (profilból) nézzük. (L. 5. ábrán.)

III. Sajátosságai szerint: ránczos, himlőhelyes, forradásos, szeplős stb.

Az állat leírjuk:

I. Magasság szerint: magas, rövid.

II. Alakja szerint: kerek, hegyes.

III. Sajátosságai szerint: hátracsapott, egyenes, előre nyuló, gödröcskéa, hasított, forradásos stb.

Most a személyleírás tulajdonképpen nehezebb részével végeztünk volna. Meg kell itt azonban jegyeznünk azt, hogy a különös ismertető jeleket, amelyeket a személyleírás a kérdések legvégére tesz, itt mindenütt az illető test- vagy arc rész sajátosságai között említjük fel.

A 12. kérdés és annak a), b), c), d) pontjai, hogy általános meghatározással éljünk, a szörzet leírására vonatkozik.

Ezeknek a rovatoknak a kitöltése szintén pontosan végzendő, ámbár nagy súlyt nem belyezhetünk rá, mivel a mai kozmetikai tudás igen könnyen festi vagy irtja a szörzetet. A szörzet színén való változtatás különösen a hivatasos, nagyszabásu büntetteseknél igen gyakori.

12. Milyen:

a) A haja? (pl. fekete, barna, szőke, vörös, őszülő, ritka, gyapjas, göndör, kopaszodó, kopasz stb.).

b) A bajusza? (pl. fekete, barna, szőke, vörös, őszülő, nyírott vagy beretvált stb.).

c) A szakála? (pl. fekete, barna, szőke, ritka vagy beretvált stb.).

d) A szemöldöke? (pl. fekete, barna, szőke, bozontos, összenőtt stb.).

A 13-ik kérdés a kéz és a kézfej, a 14-ik a test ruhával fedett részein esetleg előforduló jellegzetességek, sajátosságok leírására szolgál.

13. Kezének látható részein? (pl. hüvelykujja hiányzik, kezefején A B betűk tetoválva, jobb közép ujján forradás stb.).

14. Ismeretes-e egyéb sajátossága testének ruhával fedett részein? (tetoválás, anyajegy, sebhely stb.).

Ezen pontok leírásánál mint különösen fontos jelenségre, a tetoválásokra fordítsunk figyelmet. Nem elég pl. azt mondani, hogy jobb vagy bal karjára sziv vagy magyar czimer van tetoválva, hanem pontosan meg kell határozni, hogy a kar melyik részén (könyökbajlás alatt 4 cm., csukló felett 12 cm stb.). A magyar czimer meghatározás sem elegendő, mert a czimer pajza alakja, nagysága, rajza, koronás vagy koronátlan volta; továbbá a czimert körül foglalo ágdíszítés mind más és más lehet s ezért a levezélszerűbb, ha az ilyen tetovált képeket lerajzoljuk.

Hátra van még a személyleírás rovatlapjából a 15-ik kérdés, mely a ruházatra vonatkozik és a «Megjegyzés» rovata.

15. Milyen volt a legutolsó ruházata?

Megjegyzés: — — — — —

Ezzel aztán az új személyleírás rovatlapjának ismerettségével végeztünk s azt hiszem, hogy az elmondottak alapján fogalmat alkothat mindonki ezen legközelebb érvénybe lépő teendőnk fontosságáról és gyakorlati

A törökországi földrengés. — Az elpusztult Hóra városa.

jelentőségéről. Addig is, amíg az új személyleírás kötelezővé válna, helyesen cselekszik az, aki a leirtak alapján már most előkészül reá s gyakorlatképpen bajtársairól, ismerőseiről igyekezni fog életbü személyleírást összeállítani.

A hadköteles kor és az ujonczok nagysága.

Irtá: K. Nagy Sándor, ítélőtáblai bíró.

Hajdanában, mikor még pénzért fogadták a katonákat vagy kötéllel fogdoszták: nem nagyon sokat törődtek azzal, hogy hány éves az illető. Sőt volt olyan idő nemzetünknek egy fényes, de szomorú szakában, amikor elég volt annyi erő a katonáskodáshoz, hogy elbirjon egy kardot az, aki beállott katonának s elég volt ennyi ajánlkozás: «én is elbírok egy kardot!»

De nem is lehetett a katonáskodás korát meghatározni akkor, mikor banderiumoknak kiállításáról és nemesi fölkeléséről volt szó, mert hiszen volt olyan idő, mikor minden nemesnek részt kellett venni a háborúban.

V. László király idejében aligha a fiatalság képezte a katonaságot, mert a törvény kimondta, hogy «a magánok fia helyett fegyveres embereket, más gyermekek és árvák helyett szintén harcos embereket kell küldeni» (V. László II. törv. 4., 5. czim).

Szilágyi Mihály kormányzósága idejében — aki a fiatal Mátyás király helyett parancsolt az országban — törvénybe iktatták, hogy «ha a banderiumokkal nem lehetne az ellenséggel szembeállítani: akkor az összes nemesek és bármely más rendű birtokos emberek tartoznak katonáskodni kiállani» (1458-iki törvény).

A későbbi időben nincs meghatározva a hadkötelezettség, illetőleg a katonák kora, de hogy csak a fegyverfoghatókat lehetett hadba küldeni — ami természetesen is — és hogy lehetőleg a fiatalabbakra számítottak, kitészik a következő rendelkezésből: «A birtokos nemes özvegy asszonyok és gyermekek, öregek és nőtlének, akik a hadakozásra alkalmatlanok, mind személyök helyett, mind 10 jobbágyuk után lovasokat küldjenek. Az egytelkes özvegyasszonyok pedig, akiknek a háborúra alkalmas fiúk nincsen, maradjanak otthon és imádkozzanak Istenhez.» (1545. évi 13. és 21. cz.)

És multak a századok s a törvényekben hiában kutattunk az után, hogy milyen kor és milyen nagyság kívántatott meg arra, hogy valakit a hadakozásra alkalmasnak tartssanak. Mig végre aztán a XIX-ik század első évtizedében erről is intézkedett a törvény a következő módon:

«Az ujonczok felvételénél nem a szép alakra és mértékre, hanem a testalkatra legyenek tekintettel, úgy hogy az öt láb magas, de különben egészséges és erős testű s a katonai terhek elviselésére alkalmas ujoncz is fogadtassék el, hacsak már 24-ik életévét el nem érte s ennőlfogva további növekedésre reményt nem nyújt.» (1807: I. t.-cz.)

Előbb az tűnik ki, hogy előbb az öt láb magas ujonczot nem fogadtak be s hogy a 24 éven aluliakat sorozták rendszeren.

Ugyancsak az előbbi módon nyilatkozott az 1840. évi törvény, midőn kimondta, hogy:

«Az ujonczok elfogadásában a testnek nem formájára vagy mértékére, hanem alkotására kell tekintettel lenni, úgy, hogy az öt láb magasú ujoncz is, ha különben

egészséges testű és izmos s a katonai terhek viselésére alkalmas, elfogadtassék.» (1840: II. t.-cz.)

Emlékezhettek reá mindenki — mert hiszen minden jó magyarnak emlékeznie is kell — hogy 1848-ban: «a személyes és vagyonbiztonság, a közcsend és belbéke biztosítása, az ország polgárainak örökösére bízván,» törvény alkottatott a «nemzeti őrségről». Eszerint «mindazon honlakosok, kik városokban vagy rendezett tanácsos ellátott községekben, 200 pengő forint értékű házat vagy földet, — egyéb községekben féltelket vagy ezzel hasonló kiterjedésű birtokot kizáró tulajdonul bírnak vagy ha ily birtokot nem bírnak is, de 100 pengő forint évenkénti tiszta jövedelmük van, 20 éves koruktól 50 éves korukig — ha gazdai hatalom alatt nincsenek — a nemzetseregbe beirandók és fegyveres szolgálatot tenni tartoznak» (1848: XXII. t.-cz. 1. §.).

Eszerint tehát a 20 éves koron kezdődött a katonáskodás a nemzetőrségnél. (De hogy azután minden kor meghatározás nélkül, 14—15 évesektől ősz emberekig részt vettek a csatákban a hazafiak: azt szemtanuk és a történelem is bizonyítják.)

És ezután beállott egy korszak, mely alatt szentesített törvények nem hoztak. És ez tartott 1867-ig.

1867-ben már ismét az országgyűlés határozott a katonáskodás dolgában s megállapította, hogy az 1844., 1845., 1846. évben születettek kerüljenek sorozás alá, vagyis hogy a legfiatalabb ujonczozási kor a 21. év legyen. (1867: IX. t.-cz. 3. §.)

Ugyanez a törvény azt is meghatározta, hogy mire kell az ujonczozásnál figyelemmel lenni, mondván: «az ujonczállításnál hadszolgálatra alkalmas testiépesség veendő tekintetbe. A test magasságát illetőleg 59 hüvelykben állapítatik meg a mérték legalsóbb fokozata. (1867: IX. t.-cz. 4. §.)

A következő évben aztán egész terjedelmében rendeztetett a véderős s a belépési kötelezettségről kimondta, hogy ez kezdődik azon naptári év január hava elsőjétől, amelyben a hadköteles élete 20-ik évét betölti. (1868: XL. t.-cz. 3. §.) Azonban önkéntesen már a 17-ik évüket betöltött ifjak is beállhatnak. (1868: XL. t.-cz. 16. §.)

Az 1868. évi véderőtörvény azt nem mondja ki, hogy milyen magasságu ujonczot lehet besorozni. — de mert meghatározza azoknak nagyságát, akik önkéntesen léphetnek be a hadseregbe: nem kétséges, hogy ugyanez áll a besorozottakra is. Az önkéntesen belépőkre pedig ezt határozza: «A hadseregbe és haditengerészetbe az léphet be — egyéb kivántatóságok mellett — aki legalább 59 bécsi hüvelyknyi testmagasság mellett a szükséges szellemi és testi képességgel bír (a hadsereg számára szükséges mesteremberek, hajólegények és hajókézművesek testi magasságra való tekintet nélkül elfogadtatnak.» (1868: XL. t.-cz. 16. §.)

Ettől kezdve egészen 1879-ig nem került a sor a véderőtörvény átalakítására. Ekkor kimondta a törvény a hadköteles korra, hogy:

«A közös hadseregbe, a hadi tengerészetbe vagy a honvédségbe lépés kötelezettsége azon naptári év január hava elsőjén kezdődik, amelyben a védköteles életének 21-ik évét betölti. (1889: VI. t.-cz. 7. §.) Azonban az önkéntes beléphetés a 17-ik életév betöltésével kezdődik. (1889: VI. t.-cz. 19. §.)

Ami a testmagasságot illeti, erre nézve különbséget tesz a törvény a közös hadsereg és a honvédség között. A közös hadsereg és a haditengerészetnél — a szükséges szellemi és testi képesség mellett — legalább 155 centiméter testmagasság, — a honvédségnél leg-

alább 153 centiméter testmagasság kívántatik meg. Azonban a szükséges kézművesek és irodai szolgálatra alkalmazhatók, továbbá a megkivantató hajólegények és hajókézművesek, ha különben alkalmasak, testi nagyságukra tekintet nélkül sorozhatók be. (1889: VI. t.-cz. 19., 20. §§.)

A legújabb, vagyis 1912. évi véderőtörvény a hadköteles korról azt mondja ki, hogy az annak a naptári évnek január elsőjével kezdődik, amelyben a hadköteles életének 21-ik évét betölti. (1912:XXX. t.-cz. 16. §.)

Az ujoncz testmagasságáról ez az új véderőtörvény nem intézkedik s csak azt mondja ki, hogy a belépés általános feltételei közé tartozik: «a szükséges szellemi és testi alkalmasság», s hogy a sorozóbizottság által «alkalmasoknak talált allitáskötelesek besorozandók». (1912:XXX. t.-cz. 4., 15., 17. §§.) Tehát a sorozóbizottságra van bízva, hogy alkalmas-e az ujoncz a hadi szolgálatra s a sorozóbizottságra az utasítás az irányadó.

ÁLTALÁNOS ISMERETEK.

Az elővigyázat.

Nem hiába nevezték el a németeket a gondolkodók nemzetének, gondolnak is ők mindenre s nincsen olyan kérdés, a melynek kisebb-nagyobb irodalma ne lenne náluk. Mert a mire gondolnak, a miről tudnak, azt meg is írják: legyen közös kincsévé az egész emberiségnek.

Most arról jelent meg Műnkhenben egy kis könyv hogy mitől kell félni és óvakodni s hogyan kell védekezni és a bajból megmenekülni úton levő embernek. Ez a kis könyv fejezetekre és alfejezetekre osztott rendszeres kézikönyve az úton való óvatosság tudományának s ha első pillantásra talán nevetségesnek is látszik, voltaképen igazán komoly és hasznos könyv. Kuschel Frigyes nyugalmazott kapitány, a könyv szerzője, valóban jól megtanít rá mindenkit, hogyan védje meg magát útközben bármilyen veszedelemtől.

A könyv általános utasításokkal kezdődik. Elutazás előtt biztos kézbe kell adni a végrendeletet, értékpapírokat, kötvényeket, nagyobb pénzüsszeget nem kell útra vinni, hanem bank útján küldetni, kisebb összeget pedig börzacsakóban erős szalagon a nyakára erősítve vigyen magával az utas. Jól helyezkedjék el a vonaton s a podgyaszát is jól helyezze el, vigyen magával frissítő enni- és innivalót stb.

Ezután már a veszedelmek ismertetésére kerül a sor a könyvben. Vasuti rablótámadás, a mely nem ritkán gyilkossággal végződik, leginkább magányosan utazó embert érhet; tehát nem föltétlenül jó, ha az ember egyedül van a szakaszban. De nincsen biztonságban akkor sem, ha többedmagával van is a szakaszban s az utitársakkal szemben igen ajánlatos az óvatosság. (Természetesen az ismeretlen utitársakkal szemben.) Elsősorban ne áruljuk el, hová utazunk, s hogy utazásunknak mi a célja, különösen ha pénzt viszünk vagy pénzért utazunk valahová. Ékezert, drágakövet ne viseljünk láthatóan; utitársainkat figyeljük meg, lehetőleg észrevétlenül, de különösen a kezük mozdulataira figyeljünk. Nyílt bizalmatlanságba azonban nem szabad esnünk, csak kétségtelen bizonyosság esetén.

Ajándékot ne fogadjunk el ismeretlen utitárstól, sem szivart, sem enni- vagy innivalót. Könnyen meglehet, hogy bódítószert van benne, a mely tehetetlenné tehet bennünket; de mi se kínáljunk meg mást sem, nehogy ok nélkül gyanúba keveredhessünk. Utitársainkkal szem-

ben legyünk udvariasak, ha nem kerülhetjük el, hogy egyáltalán érintkezzünk velük, de bizalmasak, közlékenyek ne legyünk. Fegyver nélkül ne induljunk útra, de ne viseljük láthatóan, sem úgy, hogy magunkat, vagy — akaratunk nélkül — mást megebesíthessünk vele. A ki nem ért lövőfegyver kezeléséhez, vigyen magával tört; ez nőknek különösen ajánlatos, mert ők ritkán tudnak revolverrel, pisztollyal banni.

A vasuti szerencsétlenségben való magatartásnak valószínűleg kevés gyakorlati értékű megállapítása után áttér a szerző a gyalogos turistát érhető támadásokra. A támadás ritkán történik váratlanul. Az útonálló rendszerint a békés szándék látszatával közeledik a kiszemelt áldozathoz, tehát lehet ellene védekezni. Ha szóba áll, határozottan, de nem provokálón el kell utasítani. Ebben a helyzetben a legfontosabb szabály, hogy a turistának mind a két keze szabad legyen. A csavargó megkérdezi, hány óra, vagy alamizsnát kér, vezetőnek ajánlkozik, stb. A leghatározottabban rá kell parancsolni, hogy távozzék s nem kell túrni, hogy a gyanus ember mellettünk, vagy mögöttünk haladjon. Ha az útonálló ezután megtamad bennünket, akkor elő a törrel vagy revolverrel, mert már nincsen kimélet. Szemet szemért, fogat fogért.

A támadásokkal szemben való védekezésben a könyv szerzője, bár nem határozottan, mégis arra az állápontra helyezkedik, hogy a ki mást nem kimél, maga sem érdemel kiméletet. Ezért ajánlja a gyors és kiméletlen védekezést. A kinek pedig csak bot vagy ernyő van a kezében s a ki ezért úgyszólván teljesen védtelennek érzi magát, azt fölvilágosítja a könyv írója, hogy voltaképen borzasztóan veszedelmes, ellenállhatatlan fegyvere van, a mellyel halálosan megebeszheti támadóját. A bot vagy ernyő ugyanis alkalmas a lándzsadőfés nevű fogásra. Ha ugyanis az ernyőt vagy botot jobbkezzel a fogónál, balkézzel pedig közepén megfogjuk és teljes erőnkkel a támadó gyomrának vagy altestének döfjük: ha Herkules lenne is, harcsképtelenné válik azonnal. Esetleg örökre.

A nő, ha egyedül turistáskodik, a mi szintén nem ritka dolog, bár nem okos szokás, még többféle védőeszközzel szorul, mint a férfi. Ha lövőfegyvert nem visz magával, tört okvetlenül vigyen. Már az a gondolat is bátrabb teszi, hogy nem védtelen. A kezét a nő is tartása szabadon, hogy bármely pillanatban tudjon védekezni, a tört azonban ne viselje láthatóan, nehogy kiragadhasák a kezéből, csak birtelen rántsa elő, a mikor már szükség van rá, a veszedelem pillanatában. A lándzsadőfés a nő is alkalmazhatja, s ha rákényszerül, hogy akár törrel, akár lándzsadőfésessel védekezze, szedje össze minden erejét és legyen kiméletlen támadójával szemben. Élet-halálharcban nincsen helye könyörületességnek.

Kevésbé veszedelmes, de esetleg kevésbé hatásos védőeszköz is, ha a nő a támadójának homokot, tört borsot vagy paprikát hint a szemébe. Ezt magával viheti a táskájában, természetesen nem becsomgolva, hogy a mikor az utonálló fölszólítására látezőlag a pénzt akarja kivenni, kimarkolhasa a homokot stb.-t.

KÉPEINKHEZ

A törökországi földrengés.

Egyik közeli számunkban már megemlekeztünk a törökországi földrengésről s annak pusztító hatásáról, a jelen számunkban pedig néhány képet mutatunk be,

hogy csak hozzávetőleg is illusztrálhassuk olvasóink előtt azt a borzalmas rombolást, amely eme elemi csapas folytán a Dardanellák vidékét és lakosságát sújtotta.

Amint a közölt képeken látható, előzetes tudósításunk legkevésbé se volt túlzott, mert hiszen csakugyan romhalmaz ott az egész vidék, amerre a földrengés hatása erősebben érvényesült. Siró, nyomorgó alakok járnak, kutatnak a romok közt mindenfelé, megmenteni, előkotorni a romok alól, amit lehet, mert bizony az a segedelem, amit a mindenfelől szorongatott Törökország, a mostani mozgalmas, pénz nélküli napokban juttathat a sorssújtott lakosságnak, csak épen arra lehet elég vagy talán még arra sem, hogy a legsürgősebb szükségleteit fedezze.

Masunnan pedig segítség nem igen érkezik. — A külföldi államok is, amelyek oly bőkezűen adakoztak annak idején a hasonló csapással sújtott messinaiai részére, most — úgy látszik — megelégedtek a hasonló alkalmakkor szokásos részvétnyilatkozatokkal. — Sőt a napisajtó is, talán a urszerzes nehézségei miatt, vagy talán az érdeklődés hiánya folytán, pár nap alatt napirendre tért a szerencsétlenség felett, mintha általában csak a vis major-nak tekintené az egész esetet.

Így aztán, mint a fészektől fosztott madár, maga szorgoskodik a sors haragja által sújtott nép vagyona romjai körül, hogy saját erejéből pótolja helyre azt a veszteséget, amit hosszú időkön át szerzett vagyonán és építményein a természet sújtó keze pár óra alatt okozott.

HIREK.

Csendőrök kirándulása. Osztrák csendőr bajtársaink kiképzésén az ausztriai csendőrség vezetősége nagy gondalal fáradozik és azon van, hogy a csendőrségi altisztai iskolákba berendelt csendőrök minél szélesebb látókört, nagyobb kiképzést és kiterjedtebb szaktudást nyerjenek el. Azt akarják ez által elérni, hogy jövőbeli társadalmi helyzetét, akár mint őrsparancsnok, akár mint járásparancsnok, méltó módon töltsék be. Ujabbban az elméleti kiképzés mellett a gyakorlati kiképzésre is igen nagy súlyt fektetnek és azon igyekeznek az iskolák vezetősége, hogy muzeumok, gyártelepek, bányák, kohók, huták s több hasonló létesítmények megtekintése által a csendőrök ismeretei bővüljenek. Az elmúlt napokban a gráci csendőriskola növendékei az ottani törvényszéki orvosi intézetben jártak és ott nemcsak a gyűjteményeket tekintették meg, hanem egy órán át a gyakorlati törvényszéki orvostan alapvonalait is megmagyarázták nekik.

Törvényjavaslat a vándorczigányoknak törvényhozási uton való megrendszabályozásáról. Irtá: gesztőczy dr. Samassa János v. országgy. képviselő. A francia, magyar és német nyelven irt mű — amelyet szerző az angol királynak is bemutatott s aki ezért, a napilapok szerint, távirati köszönetét nyilvánította — két törvényjavaslatot és egy-egy indoklást tartalmaz, amelyeket az országgyűlésnek beterjesztett. A kérdés óriási horderejű s mi, akik leginkább vagyunk érdekelve általa, szíves örömmel üdvözöljük a szerzőt, hogy ezt a rákfenéjét korunknak javaslataival gyógyítani, kiirtani törekszik s kívánjuk, hogy a javaslat mielőbb törvényerőre emelkedjék. Mihelyt módunkban lesz, részletesebben foglalkozunk majd a javaslattal.

Megtámadott csendőrök. Kasza László és Horváth József, Heves megye maczonkai őrsbeli csendőrökből álló járőr 1912 augusztus 25-én, szolgálatteljesítés közben, este

8 óra tájban Mátramindszent községben nagyobb tömeg által megtámadtatott. Járőr támadói felé két lövést tett, s Tóth Ignác mátramindszenti lakost életveszélyesen megsebesítette; Horvát csendőr egy kődobástól könnyen megsérült. — Csóka István, Nyitra megye holicsei őrsbeli csendőr, 1912 szeptember 1-én d. e. l. óraker Köpecsény községben, szolgálat közben a neki elleneszegett Pollák Antal kőborczigány ellen halálos kimenetelű löfegyvert használt. — Bátorfi Vince őrsvezető czimzetes őrmester és Pete István, Pozsony megye szenczi őrsbeli csendőrökből állott járőr az előle lóháton menekülő kőborczigányok ellen szintén löfegyvert használt, melynek eredménye eddig ismeretlen. Az elmenekült cigányok ellen széleskörű nyomozás folyik. — A somogy megyei Balatonszemesen Markos József csendőr szolgálat közben, 1912 augusztus 25-én Bekes Gábor csepeli lakost, ellenszegülés miatt karddal arcon vágta. Bekes sérülése könnyű természetű.

KÜLÖNFÉLÉK.

A dolgozó nők korai vénülése. A tudomány már többször foglalkozott azzal a kérdéssel, miért öregszik az a nő, ki fiatal korában valamilyen kenyérkereső pályára lép, sokkal gyorsabban, mint testvérei, a kiket a sors leányeikben megkímélt a kenyérkereső munka kényszerűségétől. A kereseti viszonyok a nő szempontjából az utóbbi évtizedben jelentékenyen javultak, de azok a jelenségek, a melyek talán sok reform megalakításánál irányadók voltak, nem változtak: az a fiatal leány, a ki az üzeti asztal mögött, vagy a szabóműhelyben, avagy a telefon, írógép mellett tölti napjait, gyorsabban vénül, mint a nem dolgozó leány.

Egy angol orvos, a ki e jelenség okainak kutatásával foglalkozott, most egy londoni lapban közlése vizsgálatának eredményeit. Ebből kitűnik, hogy a korai vénülésnek legnagyobb részét maguk az illető dolgozó nők az okai.

Az orvos ugyanis hosszabb időn át figyelte a londoni cityben dolgozó fiatal hölgyek életmódját és különös táplálkozási módját és arra a tapasztalatra jutott, hogy a leányok csaknem kivétel nélkül elbanyagolják rendszeres táplálkozásukat. A rövid déli szünet többnyire nem elegendő arra, hogy hazamehessenek lakásukra; a legtöbbnek ilyenformán bent a városban kell ebédelnie. E célra sokan reggelit hoznak magukkal, a melyet azután ebéd helyett fogyasztanak el; sokan azonban süteménynél és édességnél egyebet nem esznek estig, a mikor végre otthon meleg ételt kapnak. Természetes, hogy fárasztó, csaknem egész napi munka mellett ez a táplálkozás nem elegendő; a dolgozó nő, a ki így él, tulajdonképen visszaél egészségével, szervezete ifjú, nagy ellenálló-képességével és idegei épségével. Az a körülmény, hogy rövid déli szünet után megint tovább kell dolgoznia, nem igen engedi meg a bő és kissé nehezebben emészthető táplálék ebédét, mivel ilyen ebéd után a testnek pihenésre van szüksége és ez a rövid ebéd-szünet alatt lehetetlen. A fiatal nők tehát levonják ennek a kényszerhelyzetnek a következményeit és vagy nem ebédelnek, vagy pedig lemondanak a déli meleg ételről. Még ennél is súlyosabb elbirálás alá esik az a szintén a tapasztalati tény, hogy fiatal leányok legnagyobb része reggel, kellő reggeli nélkül jelenik meg az irodában, vagy egyéb munkahelyen. Ha az ember egész nap dolgozik és délben épen csak valami kis táplálékkal enyhíti éhségét, a rendszeres polgári reggeli, mely egy csésze kávéból, vagy teából és kevés süteményből áll, egyáltalán

nem elegendő. Erre vonatkozó kérdésre a legtöbb dolgozó fiatal nő kijelentette, hogy reggel akarva sem tudna többet enni, abból az egyszerű okból, mert nem éhes. Ez azonban csak látszat. A reggeli étvágytalanságnak oka ugyanis rendszerint az, hogy a fiatal nők legnagyobb része, a kinek korán reggel hivatalba vagy üzletbe kell mennie, nagyon későn kel, az ágyból fölkelve azonnal reggelizhez ül; így aztán természetes, hogy nincsen étvágya. Ha a dolgozó nők arra határoznák el magukat, hogy reggel fél órával előbb kelnek és a testnek egy kis pihenőt engednének (esetleg husz perczig semmit sem csinálnának, vagy ujságot olvasnának), csakhamar megjönne étvágyuk és ezzel együtt megvolna a nagyobb mértékű reggeli táplálkozás lehetősége is. Reggelire kávé és sütemény nem elegendő a dolgozó nőnek, a kinek bővebb és táplálóbb reggelizely kell élnie. Amerikában, a hol a női munkaviszonyok jóval fejlettebbek, mint Európában, már túl vannak ezen a kérdésen. A munkásnő rendszeren darás kását eszik reggelire, az irodába járó nő pedig tojással, sonkával, vagy hideg hallal egészíti ki reggelijét. Ilyenkor azonban az emésztés megkönnyítése végett kevés gyümölcsnek, kompótnak, vagy marmeládnak kellene befejeznie a reggelit. A dolgozó nő, bizván fiatalságában és erejében, sokkal inkább elhanyagolja teste táplálását, mint a férfi. Igaz, hogy kellő táplálkozás nélkül is sokáig jól érzi magát és a gyomor egy ideig mintha beérné az édességgel és süteménnyel, a melyek az étvágyat csökkentik, de ennek az oktalan gazdálkodásnak szomorú az eredménye, mert majdnem mindig korai hervadással és időelőtti, gyors vénüléssel jár.

Szerkesztői üzenetek.

85. 1. Igen. 2. Nem ismerve gyomor bajának fokát, valamint a felpanaszolt ételmenüt sem, sajnálatunkra nem adhatunk felvilágosítást.

Vitatóköz 52. A „Határozmányok” világosan előírják.

B. járásörmester. Igen. (Lásd Illetékszabályzat 26. §. 1. pont.)

Mislich. Besztorozebányai posztógyár. 9 K 80 fillér.

Öreg zsandár 30. Az őrszázadzatú kez. ut. 14. sz. melléklete (II. táblázat) szerint minden nős után havi 50 fillér.

K. F. őrmester. Az adómentesség csak a családi pótlékra vonatkozik.

10101 M. 1000 korona.

Sz. Nézetünk szerint a büntettek és vétségekről szóló büntető törvény 273. §-ába ütközik.

1886 F. J. Nem tartjuk valószínűnek, hogy a csendőrkerületi parancsnokság felvenné.

2. A bíróság felfogásától függ.

388. Mivel a bíróság már döntött, mi csak azt tanácsolhatjuk, hogy forduljon előjáróhoz, ha sérelmet érez.

Petrócz. Igazságügyminiszteri engedély szükséges. Orvosi bizonyítvány csak akkor, ha a leány a törvényes kort még el nem érte volna.

F. J. 1. Igen. 2. A lovassági tábornoknak lovassági kardja van s attilát visel.

HIVATALOS RÉSZ.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Legfelsőbb elhatározás.

Ő császári és apostoli királyi Felseje 1912. évi augusztus hó 16-án Bad-Ischlben kelt legfelsőbb elhatározásával:

Szabó József ezredesnek, a IV. számú csendőrkerület parancsnokának, egészségi tekintetből saját kérelmére jelenlegi szolgálati állása alól való felmentését és *lét-szám felett való vezetését* legkegyelmesebben *elrendelni*, továbbá

Várady Ede ezredest, a VII. számú csendőrkerület és a nagyváradi csendőrtovábbképző és altiszti iskola parancsnokát a IV. sz. csendőrkerület parancsnokává és felsőbányai Bányay Albert alezredest, a VII. számú csendőrkerület ideiglenes parancsnokát, *ezen csendőrkerület parancsnokává* legkegyelmesebben kinevezni méltóztatott.

Áthelyezettek:

a m. kir. belügyminiszter ural egyetértőleg:

1912 augusztus hó 16-ával:

Sikorazki Zsigmond, I. számú csendőrkerületbeli százados, zilahi szárnyparancsnok és

Stenszky Lajos, V. számú csendőrkerületbeli főhadnagy, ipolysági ideiglenes szárnyparancsnok; hasonló minőségben kölcsönösen.

Liptay László zászlós, a IV. számú csendőrkerület állományából a III. számú csendőrkerület állományába.

Kinevezettek:

a m. kir. belügyminiszter ural egyetértőleg:

1912 szeptember hó 1-ével:

csendőr törzsörmesterré:

Guttman Albert őrmester (l. r. sz.), a III. számú csendőrkerület állományában.

Várakozási illetékekkel szabadságoltatott:

Farkas József III., V. számú csendőrkerületbeli járásörmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, miut jelenleg szolgálatképtelen 1912. évi szeptember hó 1-től számítandó egy évre.

Választott lakhely: Felsőőr (Vas megye).

Magyar Köztisztviselők és Állami Alkalmazottak Takarékpénztára

Köztisztviselői kölcsönök törlesztésére.

Előlegek értékpapirokra.

Családi házak és telepek létesítése.

részvénytársaság

Budapest, VII., Erzsébet-körut 12.

— Telefon 153 44. szám. —

Alaptőke 1.000,000 korona.

Kölcsönök lakbérletiltás ellenében.

Külföldi pénznemek vétele és eladása.

Eljogadunk betéteket takarékpénztári könyvecskére. 1. Oly takarékbetétek után, melyeket hat hónapi felmondási idő lekötele mellett helyeznek el intézetünknek, 6% (hat) betéti kamatot fizetünk (A főkekamatadó levonásával). 2. Oly takarékbetétek után, melynek a betevő az 1. pontban jelzett felmondási időt ki nem köti, 5 1/2% (öt és fél) betéti kamatot fizetünk (A főkekamatadó levonásával).

Előlegeket nyújtunk értékpapirokra, sorsjegyekre, vidéki intézetek részvényeire.

Személyi kölcsönöket folyósítunk kezesség mellett vagy jelzálogos biztosíték ellenében, jutányos kamattétel mellett. Utalványok, intévények és chequék beszedését elvállaljuk igen mérsékelt költségek felszámításával. Veszünk és eladunk értékpapirokat, idegen pénzeket

Okiratilag megdicsértetett:

A m. kir. V. számú csendőrkerületi parancsnokság által:

Kovács Elek őrsvezető cz. őrmester, egy jégvihar alkalmával, Kőbölkut községben, a vizár által elsodort mintegy 20—30 darab sertésnek, bátor és fáradszón eljárással, igen veszélyes helyzetből történt megmentéseért.

Nyilvánosan megdicsértetett:

A m. kir. I. sz. csendőrkerületi parancsnokság által: Magyar András őrsvezető cz. őrmester, Kodra Miklós és Durgó János csendőrök, az utóbbi év folyamán a közbiztonsági szolgálatban kifejtett buzgó és eredményes működésükért.

A m. kir. V. sz. csendőrkerületi parancsnokság által: Jánoska József csendőr cz. őrmester, egy öngyilkosságot elkövetni szándékolt egyénnek, ki saját fejét egy fejsze élével vagdosta s midőn a véletlenül közeledő járőrt meglátta, a közelben levő, mintegy egy méter mélyesű kenderáztató mederhez futott s abba már erősen vérző fejjel belebukott, gyors és körültekintő eljárásával történt megmentéseért.

Előléptettek

1912 augusztus hó 1-ével:

a m. kir. IV. számú csendőrkerület állományában:
Nagy Imre I. őrsvezető cz. őrmester, *őrmesterré*;
Homoki József és Lengyel István II. csendőr cz. őrmesterek, *őrsvezető cz. őrmesterekké*.

Katonai szolgálati jel:

Polákovics Ádám, V. számú csendőrkerületbeli őrsvezető cz. őrmester, 1912. évi augusztus 10-án az I. osztályú; Petrisor György, I. számú csendőrkerületbeli csendőr, 1912 augusztus 6-án, Göres László, V. számú csendőrkerületbeli őrsvezető cz. őrmester, 1912 július 29-én és Pribula János, ugyancsak V. számú csendőrkerületbeli csendőr cz. őrmester, 1912 augusztus 7-én a II. osztályú legénységi katonai szolgálati jellel láttattak el.

Járőrvezetői jelvénynyel elláttattak:

A m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:
Nagy János I., Szabó Pál, Jánosi Antal, Orbán Mihály csendőrök;

a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:

Buda Mihály, Dávid József II., Zsiros István, Csalah Imre, Bartha Mihály, Bordás György, Jernei Márton, Szigeti Szlavkó, Janzsó Gyula, Dobsa Mátyás, Gál István, Ábrám Károly, Matinka György. Oláh János, Urbán Imre, Witt Miklós, Száva János, Sánta Imre, Brusznai József, Árkán Sándor, Jenesa Miklós, Osváth István, Bécsi Imre, Strefusz József, Nagy János II., Horváth Dezső, Hinda Pál, Arsenov Dusan, Patkós Mihály, Kardos János, Baranyi Samuel, Miksics Péter, Vilics Csedomir, Betea István, Tyinkul György, Tudor Pál, Lazareszku Péter, Kóta Lajos, Vincze János, Vigh György, Krisán György, Illes Károly, László Lajos, Molnár Izidor, Farkas Adolf, Kovács Mátyás, Orbán János, Kerényi György, Keeskés István, Lombos István, Csala János, Nija János, Plavsity György, Szák János, Laezkó Tamás, Crainicescu István csendőrök;

a m. kir. VII. számú csendőrkerület állományában:

Ádám Ferencz, Benning Márton, Halmágyi Dávid, Petőfi Péter, Gábor Simon, Szabó István, Barabás János, Imesch György, Simófi Dénes, Tomsa György, Kerekes Ferencz, Gál Dezső, Fitori András Ferencz, Kálmán János, Berszán Péter, Pataló Péter, Halmágyi Tamás, Zomonitia Mihály, Fülöp József, Zsurka Szabin, Schapert Oszkár, Faina János, Zsögön Ferencz, Futató Sándor, Hegyes Ádám, Szatmári Dániel, Csörgő József, Molnár Sándor, Boros Gábor, Bartha Ferencz, Ágoston Gyula, Csata Ferencz, Homocsa András, Kertész Dénes, Serény János, Csomós János, Bordás András, Márk Albert, Izsák János, Borcsa Gyula, Bartos József, Pető József, Antal Imre, Szabó Tamás, Sebestyén Balázs, Istvanfi András, Mics György, Took Mózes, Ferencz József, Vida Ferencz, Bodó Lajos I., Nagy József II., Imre Jakab, Lunguj János, Marti Ignác, Kató Gyula, Jenáki Antal, Kiss József, Csibi Sándor, Kondráthi Lajos, Schnell János, Gál András, Borzány Antal, Szidon György, Mihály Ignác, Kanabé János, Radnt Vazul, Sántira Simon, Taus Joákim, Turóczy József, Balogh Ambrus, Németh Lajos, Farkas Manó, Szinte Ferencz, Lovász Mihály, Albert Antal, Barabás András, Barthi Gyárfás, Deák Vazul, Demeter Simon, Mészáros Zakariás, Vida Simon, Márk Sándor, Biró Márton, Márton Benjamin, Nagy István, Gocza Demeter, Kocsis Tivadar, Csedő Márton, Szabó Sándor, Kassai Albert, Balló Sándor, Nagy József III., Mike Gáspár, Magyar Károly, Kocsis András, Egyed Ignác, Kolbász György, György János, Lakatos János, Farkas Ferencz, Kovács Ádám, Tami Traján, Téglás Mihály, Makó Ferencz, Vlád Mihály, Niscov János és Bacsó Ferencz csendőrök.

VARNAY ÉS FIA

Budapest, VI., Liszt Ferencz-tér 9. szám.

**Könyvnyomda,
könyv-, papir- és
írószer-kereske-
dés, a magyar kir-
csendőrségi hiva-
talos nyomtatvá-
nyok legnagyobb
raktára.**

Honvédelmi miniszter ur öngyméltósága által 5242/912. sz. a. rendszerezett újfajta sapkák, nemkülönb az összes felszerelési cikkek, nyári szürke és fehér czernameztyük raktárunkon a legjutányosabb árban kaphatók.